

Spis treści

OD REDAKCJI

Oddajemy w Państwa ręce drugi numer Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego. Zgodnie z zapowiedzią rozpoczynamy cykl prezentacji pozarządowych organizacji społecznych. Przybliżenie sposobów ich działania, inicjatyw podejmowanych na rzecz ochrony środowiska, a także problemów, z jakimi zmagają się na co dzień ich członkowie, wydaje nam się rzeczą ważną i godną polecenia Państwa uwadze.

Znaczną część tego numeru przeznaczaliśmy na udostępnienie Państwu informacji o działaniach Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 1993-1998. Wszystkie te raporty kreślą mapę dokonań, obejmujących ochronę i rekultywację środowiska na terenie Wielkopolski. U progu reformy administracyjnej warto wiedzieć, w jakim regionie żyjemy - nie tylko pod względem kondycji gospodarczej, ale także umiejętności zarządzania zasobami otaczającego nas środowiska przyrodniczego.

Zachęcamy do lektury. I.S.

**Działalność wojewódzkich funduszy
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej w latach 1993 - 1998 2**

Co to jest czysta produkcja ? 10

Pozarządowe organizacje ekologiczne 12

Estetyczne i bezpieczne 16

**Poparcie poznaniaków
dla selektywnej zbiórki odpadów 18**

Komisja pracuje nad transportem 21

**Działalność Wojewódzkiej Komisji Ochrony
Przyrody w Koninie 22**

II Szkoła Letnia 22

Wystawy 24

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 – 1998

Redakcja „Biuletynu” zwróciła się do pięciu Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z prośbą o informacje dotyczące zakresu i kierunków działań podjętych w latach 1993-1998, to jest od momentu otrzymania przez nie osobowości prawnej do roku zmiany struktury administracyjnej kraju. Zmiany administracyjne pociągną za sobą zmiany granic województwa i tym samym zmieni się struktura organizacyjna Funduszy.

(red.)

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KALISZU

*Halina Sobocińska - przewodnicząca
Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Kaliszu*

*Bogusław Brzostowski - prezes
Zarządu WFOŚiGW w Kaliszu*

W latach 1993 - 1998, pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierano między innymi realizację następujących inwestycji o strategicznym znaczeniu dla ochrony środowiska i gospodarki wodnej województwa kaliskiego:

- budowa (nie zakończona) oczyszczalni ścieków dla miast Kalisza, Nowych Skalmierzyc, Ostrowa Wielkopolskiego, Jarocina, Ostrzeszowa, Zdun;
- budowa oddanych do użytku oczyszczalni ścieków w: Pleszewie, Kępnie, Wieruszowie, Sycowie, Grabowie n/Prosną, Lubnicach, Rychtalu, Perzowie, Bolesławcu, Witaszycach, Gołuchowie, Sokolnikach, Laskach, Kobylej Górze, Antoninie, Koźminku, Godzieszach Wielkich, Brzezinach;

- budowa zbiornika retencyjnego w Roszkowie k/Jarocina oraz wałów przeciwpowodziowych koło Żerkowa;
- budowa kilkudziesięciu właściwie zagospodarowanych wysypisk odpadów oraz wdrożenie przez niektóre gminy selektywnej zbiórki odpadów;
- modernizacja kilkudziesięciu kotłowni węglowych zakładowych, rejonowych i osiedlowych z przejściem na opalanie gazem lub olejem, względnie likwidacja takich kotłowni i podłączenie obiektów do miejskich sieci ciepłowniczych, a także modernizacja stosunkowo dużej ilości kotłowni jednostek oświatowych, służby zdrowia i kultury;
- budowa kolektorów sanitarnych w miejscowościach posiadających oczyszczalnie ścieków;
- budowa gazociągów i stacji redukcyjno-pomiarowych w miastach i na terenach wiejskich;
- zadania związane z ochroną przeciwpowodziową, a także związane z edukacją ekologiczną.

Zdecydowana większość pomocy finansowej Wojewódzkiego Funduszu kierowana jest na wspieranie realizacji inwestycji, podejmowanych przez samorządy terytorialne. Są to inicjatywy lokalne wspierane środkami budżetów gmin, w niektórych przypadkach również środkami ludności oraz pomocą finansową uzyskiwaną z innych źródeł wewnętrznych.

Poza samorządów terytorialnych pomoc finansowa kierowana jest na rzecz jednostek prowadzących działalność gospodarczą o różnym statusie prawnym, jednostek wyznaniowych, organizacji społecznych i innych, rozpoczynających inwestycje proekologiczne na terenie województwa kaliskiego. Organizacje społeczne podejmują inicjatywy w ograniczonym zakresie.

Niewątpliwym osiągnięciem jest zarówno dość szybki wzrost pomocy finansowej, udzielonej przez Wojewódzki Fundusz dla realizowanych na terenie województwa inwestycji proekologicznych, jak i stopniowy wzrost pomocy finansowej pozyskiwanej ze źródeł zewnętrznych, zwłaszcza z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Restrukturyzacji i Moderniza-

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

cji Rolnictwa itp. Osiągnięciem są również bardzo liczne inicjatywy inwestycyjne samorządów terytorialnych i prze-

znaczanie w ich budżetach coraz większych środków na realizację inwestycji na rzecz ochrony środowiska.

Tabela I. **PRZYCHODY I ROZCHODY OGÓŁEM**

Wyszczególnienie	Kwoty w tysiącach złotych					Plan 1998 r.
	Faktyczne wykorzystanie w latach					
	1993	1994	1995	1996	1997	
I. Stan środków na początku roku	-	441	69	70	312	324
II. Przychody ogółem w tym:	2 559	4 337	4 867	7 156	10 134	10 779
1. przelewy od wojewody	2 490	3 012	3 598	3 779	5 192	5 300
2. przelewy od PIOŚ-WIOŚ	21	213	247	464	287	469
3. zwroty z tytułu pożyczek	-	44	270	1 949	2 987	3 000
4. pozostałe przychody	48	1 068	752	964	1 668	2 010
III. Środki dyspozycyjne {poz. I+II}	2 559	4 778	4 936	7 226	10 446	11 103
IV. Rozchody ogółem w tym:	2 118	4 709	4 866	6 914	10 123	11 050
1. pomoc finansowa	2 087	4 406	4 153	5 484	9 451	10 300
2. utrzymanie RN, Zarządu i Biura	31	257	313	683	557	670
3. inne	-	46	400	747	115	80
V. Stan środków na końcu roku	441	69	70	312	323	53

Tabela II. **ROZCHODY - KIERUNKI POMOCY UDZIELONEJ W LATACH 1993-1998**

Dziedziny		Kwoty w tysiącach złotych					Plan 1998 r.
		Faktyczne wykorzystanie w latach					
		1993	1994	1995	1996	1997	
1	Ochrona atmosfery	403	939	873	2 444	3 041	1 100
2	Ochrona wody	991	2 844	2 502	2 222	4 525	6 660
3	Gospodarka wodna	110	201	270	350	348	490
4	Ochrona ziemi {gospodarka odpadami}	161	64	-	126	777	900
5	Ochrona przyrody	38	50	-	-	-	-
6	Monitoring	-	25	50	50	56	60
7	Edukacja ekologiczna	36	9	61	29	54	-
8	Prace badawcze	-	-	-	-	-	-
9	Inne	348	244	398	263	650	590
10	Dopłaty i umorzenia (kwoty uchwalone)	-	14	53	409	1 045	1 480
	RAZEM	2 087	4 390	4 207	5 893	10 496	11 280

Do istotnych trudności zaliczyć należy niedostatek środków finansowych w stosunku do potrzeb, związanych z realizacją na ogół kosztownych inwestycji ochronnych. Brak objęcia priorytetami Narodowego Funduszu ochrony czystości zlewni Baryczy, zasilającej unikalne i szczególnie cenne przyrodniczo tereny największego w Europie kompleksu stawów, utrudnia uzyskanie pomocy finansowej dla kilku oczyszczalni realizowanych na tym terenie.

Nadal zbyt mało jest inicjatyw w zakresie rozszerzenia selektywnej zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych oraz utylizacji odpadów niebezpiecznych.

Na uwagę zasługuje również fakt ograniczenia zakresu kredytowania inwestycji proekologicznych preferencyjnymi kredytami Banku Ochrony Środowiska oraz zmniejszanie możliwości uzyskiwania dofinansowania dla budowy małych zbiorników retencyjnych i wałów przeciwpowodziowych zarówno ze środków Narodowego Funduszu, jak i ze środków budżetowych.

W warunkach województwa kaliskiego, nie posiadającego ani jednego naturalnego zbiornika wodnego - jeziora, sprawą bardzo pilną jest podjęcie decyzji o rozpoczęciu budowy zbiornika wodnego „Wielowieś Klasztorna” o dużym znaczeniu w skali całej Wielkopolski.

Tekst opracowano na podstawie materiałów nadesłanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KONINIE

Jacek Klukaczyński - prezes Zarządu WFOŚiGW w Koninie

Z mocy ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Koninie (tak jak inne wojewódzkie fundusze) otrzymał osobowość prawną i tym samym został wydzielony ze struktur Urzędu Wojewódzkiego. Działający w obecnych strukturach na terenie województwa konińskiego, WFOŚiGW należy do dziesięciu największych funduszy w Polsce i jest największym funduszem w Wielkopolsce.

Zgodnie z ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska organami Funduszu są:

- Rada Nadzorcza, licząca 9 osób,
- Zarząd, liczący 3 osoby.

Skład Rady Nadzorczej zmieniał się osobowo w latach 1993 - 1998. Funkcję przewodniczącego w latach 1993-1997 pełnił wojewoda koniński, Marek Naglewski. Od 1998 roku funkcję tę pełni Marek Wichor.

Zarząd WFOŚiGW w Koninie stanowią:

- prezes - Jacek Klukaczyński, powołany przez wojewodę konińskiego w 1993 roku i pełniący tę funkcję do dnia obecnego,
- zastępcy prezesa Zarządu: do 1996 roku stanowisko zastępcy prezesa obejmował Karol Śmigieński, a od 1996 roku skład Zarządu poszerzony został do dwóch zastępców, którymi są: Elżbieta Niewiadomska i Zdzisław Golis.

Tabela I. PRZYCHODY I ROZCHODY OGÓŁEM

Lp.	Wyszczególnienie	1993	1994	1995	1996	1997	1998 (plan)
I.	Stan środków na początku roku	274 527,50 zł	699 294,30 zł	1 760 683,91 zł	4 442 931,31 zł	10 950 736,43 zł	21 163 881,60 zł
II.	Przychody ogółem	6 435 671,60 zł	17 342 864,10 zł	24 549 805,91 zł	38 473 076,69 zł	56 885 012,18 zł	60 120 600,00 zł
	w tym:						
1.	z tytułu opłat	6 076 364,80 zł	16 250 947,30 zł	18 529 070,56 zł	27 100 831,48 zł	37 656 040,99 zł	33 500 000,00 zł
2.	z tytułu kar	- zł	65 864,90 zł	76 917,18 zł	83 169,73 zł	68 443,36 zł	488 400,00 zł
3.	splaty rat pożyczek	- zł	- zł	2 482 285,68 zł	5 117 424,35 zł	9 007 726,45 zł	14 800 000,00 zł
4.	przychody pozostałe	359 306,80 zł	1 026 251,90 zł	3 459 532,50 zł	6 171 651,13 zł	10 152 801,38 zł	11 332 200,00 zł
III.	Środki dyspozycyjne	6 710 199,10 zł	18 042 158,40 zł	26 310 489,82 zł	42 916 008,00 zł	67 835 748,61 zł	81 284 481,60 zł
IV.	Rozchody ogółem	6 010 904,80 zł	16 281 474,48 zł	21 867 558,51 zł	31 965 271,67 zł	46 671 867,01 zł	71 470 000,00 zł
	w tym:						
1.	pomoc finansowa	5 979 917,30 zł	16 062 387,20 zł	21 280 250,13 zł	31 471 124,87 zł	41 856 866,03 zł	63 260 000,00 zł
2.	ufizjowanie R.N i Blu'a	30 987,50 zł	219 087,30 zł	487 318,36 zł	484 146,70 zł	815 000,98 zł	1 470 000,00 zł
3.	inne	- zł	1 760 683,90 zł	99 990,00 zł	- zł	4 000 000,00 zł	6 740 000,00 zł
V.	Stan środków na końcu roku	699 294,30 zł	1 760 683,91 zł	4 442 931,31 zł	10 950 736,43 zł	21 163 881,60 zł	9 814 481,60 zł

Tabela II. ROZCHODY - KIERUNKI POMOCY UDZIELONEJ W LATACH 1993-1998

Lp.	Odziedliny	1993	1994	1995	1996	1997	1998(plan)
1.	Ochrona atmosfery	4 371 730,40 zł	10 512 375,20 zł	12 745 160,00 zł	23 088 556,00 zł	23 912 429,00 zł	28 536 000,00 zł
2.	Ochrona wód-Gosp.wodna	1 477 560,00 zł	3 882 400,00 zł	7 091 526,00 zł	8 455 300,00 zł	12 424 738,97 zł	29 483 000,00 zł
3.	Ochrona ziemi	- zł	892 000,00 zł	946 221,77 zł	1 339 820,00 zł	804 472,73 zł	3 556 000,00 zł
4.	Ochrona przyrody	- zł	288 499,60 zł	174 488,71 zł	477 221,00 zł	132 980,00 zł	22 000,00 zł
5.	Monitoring	- zł	51 500,00 zł	32 000,00 zł	175 000,00 zł	789 684,90 zł	47 000,00 zł
6.	Edukacja ekologiczna	- zł	51 767,90 zł	58 519,83 zł	198 987,00 zł	461 916,47 zł	435 000,00 zł
7.	Prace badawcze	- zł	182 056,83 zł	68 513,82 zł	299 880,00 zł	271 233,00 zł	293 000,00 zł
8.	Pszczelarstwo	130 656,90 zł	221 787,93 zł	53 820,00 zł	436 681,00 zł	3 089 410,96 zł	705 000,00 zł
9.	Dopląty i umocnienia	- zł	- zł	- zł	677 793,20 zł	3 752 422,01 zł	7 995 725,00 zł
	Razem	5 979 917,30 zł	16 062 387,20 zł	21 280 250,13 zł	32 148 918,20 zł	45 609 288,04 zł	71 042 725,00 zł

Środki Funduszu służą finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej i pochodzą z wpływów z tytułu opłat i kar pieniężnych, wymierzanych i pobieranych za gospodarcze korzystanie ze środowiska. Głównym dostawcą tych środków dla WFOŚiGW w Koninie jest wielki przemysł, który realizując przedsięwzięcia proekologiczne jest wartościowym odbiorcą. Ilościowo największym odbiorcą środków są jednostki samorządu terytorialnego (najwięcej zawieranych umów).

Posiadając osobowość prawną, Wojewódzki Fundusz przeznacza posiadane środki na realizację zadań proekologicznych w formie pożyczek i dotacji. Dotychczas pomocy finansowej udzielano na realizację około 200 przedsięwzięć proekologicznych rocznie.

Do wieloletnich zadań proekologicznych o znaczeniu ponadregionalnym, których realizacja wspomagana była przez WFOŚiGW w Koninie, zaliczyć należy przedsięwzięcia ograniczające emisję zanieczyszczeń w zakładach produkcyjnych, znajdujących się na „liście 80.” zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska naturalnego:

- Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. - budowa instalacji mokrego odsiarczania spalin w Elektrowni Konin,

- Huta Aluminium „Konin” S.A. - zmiana technologii: zastosowanie suchej masy anodowej w procesie produkcji aluminium.

Elektrownia Konin jest najstarszą jednostką kompleksu energetycznego ZE PAK, dostarczającego około 11 proc. energii elektrycznej produkowanej w Polsce. Jest opalana węglem brunatnym. W ostatnich latach w zakładzie prowadzi się wiele inwestycji, których celem jest zmniejszenie zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Centralną inwestycją proekologiczną, realizowaną w tej elektrowni w latach 1994-1997, była budowa instalacji mokrego odsiarczania spalin, pochodzących z dwóch kotłów energetycznych. Przewidywany efekt ekologiczny w postaci ograniczenia

emitowanego do środowiska dwutlenku siarki rzędu 13 tys. Mg rocznie został osiągnięty.

Huta Aluminium „Konin” jest jedynym w Polsce zakładem produkującym aluminium elektrolityczne. Produkcji tej nieodłącznie towarzyszy zagrożenie dla człowieka i jego środowiska w postaci nadmiernej emisji zanieczyszczeń i w konsekwencji znacznego skażenia środowiska. Po roku 1990 działania mo-

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

dernizacyjne i organizacyjne Huty doprowadziły do spadku emisji zanieczyszczeń, pozwalającego na zwięźnienie strefy oddziaływania do terenu zakładu. W latach 1993-1997 prowadzone było zadanie polegające na zmianie technologii elektrolizy w procesie produkcji aluminium i zastosowaniu suchej masy anodowej. Realizacja tego zadania przyczyniła się do znacznego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, których wielkość - w przeliczeniu na umowny dwutlenek siarki - szacuje się na około 800 Mg rocznie. W grudniu 1997 roku Huta Aluminium „Konin” została skreślona z „listy 80.” najbardziej uciążliwych zakładów na terenie kraju. Wymiernym efektem i wielkim sukcesem tych zmian jest powrót mieszkańców do dawnych siedlisk położonych w pobliżu huty. Efekty inwestycji modernizacyjnych, prowadzonych w tych zakładach z udziałem środków WFOŚiGW w Koninie, wpływają w znacznej mierze na poprawę stanu środowiska w skali regionu i mają znaczny wpływ w skali ponadregionalnej.

Gminy samorządowe, realizujące zadania proekologiczne, są najczęstszym partnerem Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Koninie. Finansowe wspieranie tych inwestycji w latach 1994-1997 przyczyniło się do wzrostu sieci gazowniczej, ciepłowniczej, kanalizacyjnej, a także restrukturyzacji urządzeń energetycznych i budowy oczyszczalni ścieków, szczególnie na terenach wiejskich.

Wieloletnie zaniedbania w gospodarce odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi, występujące w całym kraju, nie ominęły również województwa konińskiego. Jednak rok 1997 i 1998 przyniósł konkretne rozwiązania tego problemu. W grudniu 1997 roku zawiązana została spółka z o.o. pod nazwą „Zakład Utylizacji Odpadów”, której udziałowcami są Huta Aluminium „Konin” wspólnie z WFOŚiGW. Przedmiotem działalności spółki jest m.in. utylizacja odpadów przemysłowych, niebezpiecznych i innych. W lipcu 1998 roku zawiązana została kolejna spółka z udziałem WFOŚiGW w Koninie, której przedmiotem działania będzie zagospodarowanie gipsu syntetycznego oraz odpadów paleniskowych, powstających w energetyce, poprzez ich wykorzystanie do produkcji materiałów budowlanych.

Wspieranie finansowe udzielane przez Fundusz w latach 1993-1998 nie ominęło także działań podejmowanych w zakresie małej retencji wód, ochrony przyrody, zwiększania lesistości województwa, edukacji ekologicznej społeczeństwa, a także zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.

Pięć lat funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Koninie ma bardzo konkretny wymiar. Łatwo można przeliczyć ten czas na ilość zrealizowanych zadań proekologicznych. Łączna kwota udzielonej pomocy do końca 1998 r. osiągnie wielkość 180 mln zł. Najbardziej adekwatnym tego wyrazem jest rzeczywista poprawa stanu środowiska - powietrza atmosferycznego, poprawa czystości wód powierzchniowych, zmniejszenia skażenia gleby itp., potwierdzone badaniami kontrolnymi oraz sieci monitoringowej, prowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Koninie. Osiągnięte efekty wymagają kontynuacji w postaci dalszego wsparcia wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Tekst opracowano na podstawie materiałów nadesłanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LESZNIE

Stanisław Borysowski - przewodniczący Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Lesznie

Marian Tomaszewski - prezes Zarządu WFOŚiGW w Lesznie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lesznie, od momentu powstania we wrześniu 1993 r. (pierwsze posiedzenie Rady Nadzorczej), rozwinął się zarówno pod względem finansowym, co przedstawiono w Tabeli I i II, jak i organizacyjnym.

Już w rok po swoim powstaniu pokrywał nie tylko koszty swej działalności, ale również wykorzystywał możliwości jakie daje osobowość prawna nadana Funduszowi, tj. zaciągnął pożyczkę w Narodowym Funduszu. Miało to istotne znaczenie dla zwiększenia możliwości finansowych, aż o 43 proc. Sukcesem 1995 roku był wzrost kapitału własnego Funduszu o 746,29 proc., co dało możliwość, w roku następnym, finansowania inwestycji o znacznie większej wartości kosztorysowej. Wzrost funduszu statutowego umożliwił także rozpoczęcie dofinansowania zadań w formie umorzeń. Ta właśnie forma najbardziej zachęca inwestorów do wykonywania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a także umożliwia zdyscyplinowanie realizacji tych zadań.

W 1996 roku następował dalszy rozwój organizacyjny Wojewódzkiego Funduszu, co było możliwe dzięki zmianie siedziby Funduszu (w czerwcu) i zwiększeniu zatrudnienia do 5 osób. Dynamiczny przyrost wpływów Wojewódzkiego Funduszu z tytułu opłat za gospodarstwo korzystanie ze środowiska w 1997 roku (o 67 proc. w stosunku do 1996 roku), spowodował możliwość dofinansowania zadań w kwotach przekraczających 1000 tys. zł.

Istnienie, działalność i rozwój WFOŚiGW w Lesznie w latach 1993-95 umożliwił dofinansowanie takich strategicznych zadań, jak:

w zakresie ochrony wód:

- oczyszczalnia ścieków w budowie i kanalizacja dla miasta Leszna;

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

- oczyszczalnia ścieków i kanalizacja dla miasta Kościana;
- oczyszczalnia ścieków i kanalizacja dla miasta Rawicza;
- oczyszczalnia ścieków i kanalizacja dla Boszkowa w gm. Włoszakowice, wybudowana we wsi Grotniki dla ochrony jeziora Dominickiego. Wokół jeziora zlokalizowane są ośrodki wczasowe;
- oczyszczalnia ścieków w budowie dla miasta Wschowa;
- oczyszczalnia ścieków i kanalizacja w Wieleńcu, gm. Przemęt;
- kanalizacja w Gostyniu;

w zakresie ochrony ziemi:

składowiska odpadów w:

- Smogorzewie, gm. Piaski;
- Brennie, gm. Wijewo;
- Dalabuzkach, gm. Gostyń;
- Borku Wlkp., gm. Borek Wlkp.;
- Bonikowie, miasto Kościan;
- Wydawach, gm. Poniec;
- Wronie, gm. Niechlów;

w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- modernizacja uciepłownienia miasta Kościana;
- modernizacja uciepłownienia miasta Gostynia;
- instalacja odsiarczalni spalin dla kotłowni „Zatorze”, m. Leszno;
- modernizacja gospodarki ciepłej w cukrowniach: „Góra Śląska S.A.”, „Miejska Górka S.A.”;
- gazyfikacja miejscowości Rydzyna, gm. Rydzyna wraz ze zmianą systemu ogrzewania w Ratuszu, Zamku (SIMP) i Oficynach Zamkowych;
- gazyfikacja miasta Wąsosz;

w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i likwidacji skutków powodzi:

- udzielono pomocy w formie dotacji w wybudowaniu 13 km sieci wodociągowej w gminie Jemięlna, Niechlów i Wąsosz (zanieczyszczone zagrodowe studnie wody pitnej dla mieszkańców);
- „Odra” budowa przepustu wałowego, gm. Niechlów;
- modernizacja wału przeciwpowodziowego na kanale przetrutowym „Wonieść”;
- doposażenie magazynów przeciwpowodziowych.

Od początku swego istnienia Wojewódzki Fundusz finansował również zadania mające mniejsze znaczenie dla poprawy bieżącego stanu środowiska, ale istotne dla działań długofalowych. Były to zadania z zakresu edukacji ekologicznej, monitoringu i ochrony przyrody.

Odbiorcami dofinansowania na zadania z tego zakresu były często organizacje pozarządowe, takie jak np.:

- Liga Ochrony Przyrody,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze,
- Wojewódzki Związek Pszczelarzy,
- Fundacja „Odzew”,
- Związek Młodzieży Wiejskiej „Wici”,

Tabela I. PRZYCHODY I ROZCHODY OGÓŁEM

Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998 Plan
I. Stan środków na początku roku	32	-	6	535,7	571,2	1.200,6
II. Przychody ogółem:	1.312,6	1.053,5	1.563,4	2.325	3.884,1	3.400
- przelewy od wojewody z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska	-	-	299	921,6	1.745,8	2.314
- zwroty z tytułu pożyczek (raty)	-	-	331,5	474,3	899,3	1.000
- pozostałe przychody	-	* 898,4	-	-	-	-
III. Środki dyspozycyjne	1.344,6	1.951,9	2.199,9	4.256,6	7.100,4	7.914,6
IV. Rozchody ogółem:	1.344,6	1.945,9	1.664,2	3.685,4	5.899,8	6.829,6
- pomoc finansowa	1.140,2	1.784,5	1.156,5	2.817,6	5.111,2	6.309,6
- utrzymanie RN i Zarządu	204,4	66,6	111	198,4	308,8	500
- inne **	-	94,8	396,7	669,4	479,8	20
V. Stan środków na końcu roku	-	6	535,7	571,2	1.200,6	1.085

* w tej kwocie zawarto pożyczki zaciągnięte przez Wojewódzki Fundusz w Narodowym Funduszu w wysokości 840 tys. zł

** w tej pozycji zawarto spłaty zobowiązań wobec Narodowego Funduszu w latach 1994 - 1997

Tabela II. ROZCHODY - KIERUNKI POMOCY UDZIELONEJ W LATACH 1993-1998

Dziedziny	Kwota pomocy w tys. zł					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1. Ochrona atmosfery	144,8	543	170,6	1.159,3	2.110,2	1.896,5
2. Ochrona wody	655,8	1.020	531,9	1.039,5	2.025,3	3.000
3. Gospodarka wodna	32	19	320	240,2	589	490
4. Ochrona ziemi	202	49,3	28	213	100	373
5. Ochrona przyrody	31,3	23,1	12,4	29,7	42,7	140
6. Monitoring	19,4	60,7	15,7	73,5	77,2	60
7. Edukacja ekologiczna	39,4	22,5	16,9	47	39,7	50
8. Prace badawcze	10,5	6,6	10	-	53	60
9. Inne	5	40,3	51	5,4	1,6	40
10. Dopłaty i umorzenia	-	-	-	10	72,5	200
RAZEM	1.140,2	1.784,5	1.156,5	2.817,6	5.111,2	6.309,5

- Polski Związek Wędkarski,
- Centrum Postępu Technicznego „SIMP”,
- Koła Łowieckie.

Przedstawione wyżej osiągnięcia Wojewódzkiego Funduszu były możliwe dzięki bardzo dobrej współpracy z wieloma jednostkami, zarówno wojewódzkimi (Wydział Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych), jak i krajowymi (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Polsko-Niemiecka Fundacja „Pojednanie”, Eko-Efekt).

Nie wszystkie działania Funduszu w okresie 5. lat działalności zostały zakończone sukcesem. Przede wszystkim nie udało się, w ramach dotacji z Narodowego Funduszu, zrealizować, w formie konkretnych inwestycji, pilotażowego fragmentu dla jednej gminy z programu „sanitacja wsi”. Również program „małej retencji” poza opracowaniem dokumentacyjnym, dofinansowanym przez WFOŚiGW, dotychczas nie doczekał się wsparcia w realizacji ze środków krajowych.

Jak wynika z przedstawionego materiału, zmiana ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, wprowadzona w 1993 r. i nadająca wojewódzkom funduszom osobowość prawną oraz umożliwiającą wprowadzenie nowych form menadżerskiego angażowania środków publicznych, była dla rozwoju ekoinwestycji na terenie województwa leszczyńskiego bardzo korzystna.

Tekst opracowano na podstawie materiałów nadesłanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W PILE

Jan Podmaski - przewodniczący Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Pile

Piotr Czapracki - prezes Zarządu WFOŚiGW w Pile

Jako osoba prawna Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Pile rozpoczął swą działalność z dniem 1 lipca 1993 roku. Od tego czasu Wojewódzki Fundusz jest jednostką niezależną od Wojewody, a charakter i zakres jego działania określa ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawa Prawo Wodne.

Główną przesłanką utworzenia Wojewódzkiego Funduszu było wydzielenie publicznych środków finansowych i skierowanie ich na cele bezpośrednio związane z ekologią. Środki funduszu stały się więc ważnym instrumentem realizacji długoterwałej strategii ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska, podstawą działalności Wojewódzkiego Funduszu są za potwierdzone przez radę nadzorczą:

- kryteria wyboru przedsięwzięć finansowych,
- lista priorytetowa przedsięwzięć,
- zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji,
- plan działalności.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Pile dysponuje środkami, które pochodzą:

- z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska,
- z kar za przekraczanie dopuszczalnych norm emisji zanieczyszczeń,

- ze spłat pożyczek udzielonych na realizację zadań proekologicznych,

- z oprocentowania pożyczek,

- z operacji finansowych.

Investycje realizowane w latach 1994-1997, dofinansowane ze środków WFOŚiGW w Pile:

w zakresie ochrony wód

- 19 oczyszczalni ścieków,

- 8 kanalizacji sanitarnych,

- oczyszczalnia ścieków i zbiornik retencyjny w CPN Jastrowie;

w zakresie ochrony atmosfery

- 27 kotłowni gazowych,

- 11 kotłowni olejowych,

- likwidacja 19 kotłowni węglowych i budowa węzłów cieplnych,

- montaż palników gazowych w piecach piekarniczych w GS Mirosławiec i GS Wągrowiec,

- sieć ciepła w Pile i Krzyżu Wlkp.,

- likwidacja kotłowni węglowej i budowa kotłowni gazowej lub olejowej w 11 domach jednorodzinnych;

w zakresie ochrony powierzchni ziemi

- wysypisko odpadów w Wałczu, Rogoźnie, Wyrzysku, Damasławku, Trzciance, Lipce, Budzynie,

- kompostownia odpadów w Zofiowie, gm. Czarnków.

Tabela I. **PRZYCHODY I ROZCHODY OGÓŁEM**

Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998 I półrocze
I. Stan środków na początku roku	100	250	152	711	1.392	1.668
II. Przychody ogółem:	1.394	2.247	3.018	4.026	6.380	2.276
- przelewy od wojewody	1.376	2.089	2.334	2.606	3.986	1.214
- z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska	-	46	91	175	322	161
- zwroty z tytułu pożyczek (raty)	-	-	305	684	1.248	435
- pozostałe przychody	18	113	288	561	824	466
III. Środki dyspozycyjne	1.494	2.497	3.170	4.737	7.772	3.944
IV. Rozchody ogółem:	1.244	2.345	2.459	3.345	6.104	3.083
- pomoc finansowa	1.190	2.251	2.047	3.132	5.749	2.826
- utrzymanie RN i Zarządu	54	94	153	192	316	185
- inne	-	-	259	21	39	72
V. Stan środków na koniec roku	250	152	711	1.392	1.668	861

Tabela II. **ROZCHODY - KIERUNKI POMOCY UDZIELONEJ W LATACH 1993-1998**

Dziedziny	Kwota pomocy w tys. zł					
	1993	1994	1995	1996	1997	1998 I półrocze
1. Ochrona atmosfery	34	135	503	1.505	1.336	993
2. Ochrona wody	1.041	1.787	908	825	2.445	785
3. Gospodarka wodna	-	-	-	-	-	-
4. Ochrona ziemi	23	30	220	204	760	675
5. Ochrona przyrody	-	19	4	25	6	-
6. Monitoring	-	108	132	220	215	140
7. Edukacja ekologiczna	3	18	59	74	197	43
8. Prace badawcze	-	-	-	-	-	-
9. Inne	89	154	221	279	790	190
10. Dopłaty i umorzenia	-	-	-	415	233	70
RAZEM	1.190	2.251	2.047	3.547	5.982	2.896

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

Uzyskane efekty ekologiczne w latach 1994-1997:

- oddanie do użytku oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości - 51.250 m³
- budowa kolektorów sanitarnych o długości około - 20.000 mb
- wysypiska odpadów o łącznej pojemności - 210.000 m³
- budowa kotłowni gazowych o łącznej mocy - 20.747 kW
- budowa kotłowni olejowych o łącznej mocy - 2.099 kW

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Pile współpracuje z organizacjami rządowymi, pozarządowymi i samorządowymi, w szczególności z organizacjami i instytucjami statutowo działającymi na rzecz ochrony środowiska. Znaczące efekty przyniosła współpraca z:

- Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie - współpraca w zakresie finansowania inwestycji proekologicznych na terenie województwa pilskiego;
- Bankiem Ochrony Środowiska S.A. - współpraca w zakresie finansowania inwestycji proekologicznych na terenie województwa pilskiego;
- Ośrodkiem Informacyjnym Rolnictwa Ekologicznego przy Stowarzyszeniu EKOLAND;
- Ligą Ochrony Przyrody - w ramach współpracy organizowane są konkursy i olimpiady dla młodzieży szkolnej.

Pięcioletni okres istnienia Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej to okazja do podsumowania celowości powołania tej instytucji i osiągnięć uzyskanych w tym czasie. Wydzielenie określonych środków publicznych i skierowanie ich na precyzyjnie określone cele pozwoliło na stworzenie sprzyjających warunków i możliwości dla ochrony środowiska i zrównoważonego jego rozwoju. I choć Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Pile nie należy do funduszy o dużym potencjale kapitałowym - to efekty, uzyskane w wyniku zaangażowania istniejących środków finansowych, są widoczne w województwie pilskim. I nie tylko liczba inwestycji ekologicznych o tym świadczy: wzrosła świadomość mieszkańców tego rejonu, że ekologia jest ważną dziedziną życia społeczno-gospodarczego.

W tej sytuacji WFOŚiGW w Pile oczekują dalsze, jeszcze ambitniejsze zadania. Doskonaląc metody działalności, wypracowując strategię nastawioną na rozwój - Fundusz dążyć będzie do dostosowania swego działania i form finansowania do gospodarczych uwarunkowań województwa.

Tekst opracowano na podstawie materiałów nadesłanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU

Przemysław Gonera - prezes Zarządu WFOŚiGW w Poznaniu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu jest istotnym elementem zintegrowanego systemu finansowania ochrony środowiska na terenie województwa poznańskiego. Zasady i cele tego systemu określa polityka ekologiczna państwa, zatwierdzona przez rząd i uchwalona przez parlament. Zasady i cele Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska określa ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 27 kwietnia 1989 roku z późniejszymi zmianami.

Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej kieruje Zarząd, nad którym bezpośrednią kontrolę sprawuje Rada Nadzorcza. Do zadań Rady Nadzorczej należy między innymi: ustalanie wyboru przedsięwzięć do finansowania, uchwalanie listy zadań priorytetowych, ustalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji, kontrola działalności Zarządu WFOŚiGW.

Pracą Zarządu od sierpnia 1993 r. kieruje prezes - Przemysław Gonera, a funkcję zastępcy pełni, od 1996 r., Jerzy Puch.

Radzie Nadzorczej przewodniczył od 1993 r. do lutego 1998 r. przewodniczący - Andrzej Mizgajski, a od lutego 1998 r. Radzie Nadzorczej przewodniczy Krystyna Poślednia, która w poprzedniej kadencji pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Rady.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, w okresie pięcioletniej działalności, dofinansował 126 zadań inwestycyjnych, związanych z **ochroną wód**, były to: budowa lub rozbudowa oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych, poprawa jakości wód jeziornych poprzez napowietrzanie, zadania z dziedziny „małej retencji”. Do ważnych strategicznie inwestycji zaliczyć należy:

- Centralną Oczyszczalnię Ścieków w Poznaniu,
- oczyszczalnie ścieków we: Wrześni, Sierakowie, Szamotułach, Mosinie, Śremie (rozbudowa), Grodzisku Wlkp. (rozbudowa), Komornikach (w budowie), Gnieźnie (modernizacja).

Szczególne znaczenie w tej dziedzinie miały zadania związane z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich o rozproszonej zabudowie, realizowane poprzez budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków. Przykładem są Trzebisławki, gm. Środa Wlkp.

Zadania z dziedziny **ochrony powietrza** koncentrowały się na likwidacji źródeł zanieczyszczenia w obrębie zwartej zabudowy i na terenach chronionych. Polegały one głównie na dofinansowaniu inwestycji zmieniających źródło zasilania z paliwa stałego na gaz lub olej opałowy. Dofinansowano również zadania związane z podłączeniem do miejskiej sieci ciepłej oraz budową sieci gazowych, w ostatnich latach głównie na obszarze terenów chronionych.

Ogólnie dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu 240 zadania, z czego w Poznaniu kilkadziesiąt kotłowni ga-

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W LATACH 1993 - 1998

zowych i podłączeń do m.s.c. Do ważnych strategicznie zadań zaliczyć należy:

- kotłownię gazową w Zakładach Chemicznych w Luboniu,
- kotłownię rejonową w Nowym Tomyślu,
- kotłownię gazową w Zakładach „Guma - Bolechowo”.

Szczególnie jednak miejsce w budżecie WFOŚiGW stanowiła budowa:

- instalacji odazotowania spalin w Elektrociepłowni Karolin,
- instalacji odsiarczania spalin również w Elektrociepłowni Karolin (w budowie).

W zakresie **ochrony powierzchni ziemi**, po początkowym okresie dofinansowania budowy gminnych wysypisk odpadów komunalnych:

- wysypisko odpadów komunalnych w Piotrkówku, gm. Szamotuły,
- składowisko odpadów komunalnych i przemysłowych w Borówku, gm. Pobiedziska,
- wysypisko odpadów komunalnych w Suchym Lesie dla m. Poznania (rozbudowa),
- wysypisko odpadów komunalnych w Bardzie, gm. Września (rozbudowa),
- priorytetowe stały się zadania związane z budową wysypisk międzygminnych m.in.: w Rumianku, gm. Tarnowo Podgórne, w Rabowicach, gm. Swarzędz, w Mateuszowie, gm. Śrem, w Srocu Małym, gm. Stęszew.

Ponadto Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska dofinansował zakup kompaktorów i wag służących poprawie gospodarki na terenie wysypisk oraz przedłużających czas użyteczności tych obiektów. Łącznie Wojewódzki Fundusz uczestniczył finansowo w realizacji 38 inwestycji.

Uczestnictwo finansowe Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w zadaniach realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, było podstawowym przejawem wspierania inicjatyw lokalnych. Właśnie gminy były podstawowym partnerem w rozmowach z WFOŚiGW w Poznaniu. W ciągu 5-ciu lat działalności ponad 80 proc. zadań było realizowanych przez te jednostki.

Szczególne znaczenie dla Funduszu miały jednak inicjatywy o szerszym zasięgu, ponadgminnym, traktujące w sposób kompleksowy problemy z zakresu ochrony środowiska. Jako przykładowe wymienić należy „Porozumienie Komunalne Dorzecza Rzeki Samy” oraz „Porozumienie Dorzecza Maskawy” w dziedzinie ochrony wód, a także wzmiankowane już budowy międzygminnych wysypisk odpadów komunalnych.

Wspieranie finansowe organizacji pozarządowych w realizacji zadań z dziedziny ochrony środowiska znalazło swój wyraz w stale rosnącej w ciągu 5-ciu lat pomocy w zakresie edukacji ekologicznej.

Na wsparcie finansowe mogła liczyć każda inicjatywa, służąca poszerzeniu świadomości ekologicznej społeczeństwa, od konkursów w przedszkolach i szkołach poprzez specjalistyczne wystawy, publikacje, aż po akcje służące ochronie wybranych gatunków zwierząt i roślin czy też powierzchni ziemi (akcja „Sprzątanie Świata”). W celu zapewnienia całorocznego finansowania orga-

nizacji pozarządowych, Wojewódzki Fundusz w 1998 roku wprowadził system grantów.

Z zamiarem skoncentrowania działań edukacyjnych w oparciu o stałe, dobrze wyposażone centra, Wojewódzki Fundusz uczestniczył finansowo w budowie Ośrodka Edukacji Przyrodniczej w Chalinie, gm. Sieraków, Centrum Edukacji Prośrodkowskiej „Zielona Szkoła” przy Zespole Szkół Chemicznych w Poznaniu oraz Ośrodka Muzealno-Dydaktycznego Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach.

Niewątpliwym osiągnięciem Wojewódzkiego Funduszu było stworzenie, od samego początku, stabilnych kryteriów i zasad udzielania i umarzania pożyczek i dotacji. Łącznie z korzystnie zmieniającymi się formami finansowania, stanowiły one podstawę funkcjonowania Funduszu, a jednocześnie sprawiły, że był i jest on wypróbowanym partnerem inwestorów w województwie poznańskim.

W ciągu całego okresu dotychczasowej działalności Wojewódzki Fundusz nie zaznał „trudnych pożyczek”, a kilkaset podpisanych umów zostało w całości zrealizowanych, pożyczkobiorcy bowiem wywiązali się w terminie ze swych zobowiązań finansowych.

Realizacja planów finansowych zbliżona była corocznie do 100 proc. Pozostałe kwoty stanowił zysk, który po odliczeniu kosztów funkcjonowania Funduszu, powiększały środki statutowe Wojewódzkiego Funduszu.

Podstawowe trudności w realizacji programów, obok niewystarczających środków finansowych (realizacja ok. 1/3 potrzeb wyrażonych we wnioskach), wynikały z nierytmicznego wykorzystania przyznanych pożyczek i dotacji, u podstaw którego leży wymagania ustawy o zamówieniach publicznych.

Tekst opracowano na podstawie materiałów nadesłanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Tabela I. PRZYCHODY I ROZCHODY OGÓŁEM

Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł					
	1993	1994	1995	1996	1997	Plan 1998
I. Stan środków na początku roku	-	19	1868	2549	2901	3936
II. Przychody ogółem	1792	7493	9923	17966	25689	36950
- przelewy od wojewody	1766	6843	6795	12506	16094	25900
- z WIOS	5	104	66	227	122	100
- z tytułu pożyczek /raty/	-	200	1750	2778	5887	8000
- pozostałe przychody	21	346	1312	2455	3586	2950
III. Środki dyspozycyjne	1792	7512	11791	20515	28590	40886
IV. Rozchody ogółem	1773	5644	9242	17614	24654	34500
w tym: - pomoc finansowa	1713	5548	9073	16951	23756	34000
- utrzymanie R.N. i Zarządu	60	96	153	308	373	500
- inne	-	-	16	355	525	-
V. Stan środków na koniec roku	19	1868	2549	2901	3936	6386

Tabela II. ROZCHODY - KIERUNKI POMOCY UDZIELONEJ W LATACH 1993-1998

Dziedziny	Kwota w tys. zł					
	1993	1994	1995	1996	1997	Plan 1998
1. Ochrona atmosfery	255	1251	2362	6106	7342	11725
2. Ochrona wody	751	2474	5015	8314	13293	16675
3. Gospodarka wodna	80	319	300	150	250	400
4. Ochrona ziemi	467	752	732	973	1082	2240
5. Ochrona przyrody	17	150	168	284	275	600
6. Monitoring	47	140	178	124	169	350
7. Edukacja ekologiczna	1	40	61	366	570	1000
8. Prace badawcze	9	48	13	27	28	80
9. Inne	86	374	244	607	747	930
10. Dopłaty i umorzenia	-	-	1730	3643	6273	11820
Razem	1713	5548	10803	20594	30029	45820

CO TO JEST CZYSTA PRODUKCJA ?

Ziemia nie należy do nas; my należymy do Ziemi... Nie utkaliśmy siatki pajęczej życia, jesteśmy jedynie jedną z jej nici. Cokolwiek czynimy siatce pajęczej, czynimy sobie.

Wódz plemienia Seattle, 1854 r.

Podstawowym faktem, który musi sobie uświadomić rodzaj ludzki jest to, że wszystko w przyrodzie jest ze sobą powiązane.

Współczesne społeczeństwa przemysłowe zerwały więzy, które tradycyjnie łączyły człowieka z ziemią. Wzrastający pęd ku dominacji i „poskramianiu” natury dla materialnego zysku narzucił to rozszczępienie i prowadzi obecnie do naszej zagłady.

Zorano Ziemię buldożerami w celu budowy dróg dla pojazdów, które zanieczyszczają powietrze i przyczyniają się do globalnego ocieplenia; zaśmiecono ją przedmiotami jednorazowego użytku produkowanymi dla wygody, a nie dla potrzeby; spryskano chemikaliami w celu zniszczenia insektów, zatruwając przy tym środowisko.

Należy położyć kres temu atakowi na Ziemię. Fundamentalna przemiana rozpocznie się wraz ze zmianą stosunku do przyrody. Ochrona środowiska musi być podstawową przesłanką wszystkich decyzji w sprawie produkcji, a nie przedmiotem refleksji po fakcie dokonanym.

Ludność plemienna żyła w ten sposób przez wieki.

Niektóre plemiona oceniają potencjalny wpływ zamierzanego projektu na siedem pokoleń naprzód zanim przystąpią do jego realizacji.

Indywidualne i społeczne potrzeby mogą i powinny być zaspokajane przy zastosowaniu metod zgodnych z ekosystemami Ziemi. Wymaga to jednak całkowitej zmiany sposobu myślenia oraz wymiany stosowanych urządzeń w każdej dziedzinie społecznej działalności. Podejmując wszel-

ką działalność powinno się unikać zanieczyszczenia środowiska, ochraniać różnorodność przyrodniczą i kulturową, a także wspierać zdolność zaspokajania potrzeb przez przyszłe pokolenia.

Systemy oparte na „czystej produkcji” stosują te właśnie zasady. Opracowywane są one w sposób umożliwiający zastosowanie wyłącznie surowców odnawialnych lub wielokrotnego użytku, a także oszczędność energii, wody, gleby i innych surowców. Unika się w nich używania i produkcji toksycznych* substancji, jak również wytwarzania toksycznych odpadów.

Poczynając od wczesnego etapu planowania, zwolennicy modelu „czystej produkcji” dążą do zachowania równości i sprawiedliwości społecznej we wszystkich środowiskach, gdzie wydobywa się zasoby, produkuje towary i dostarcza usługi. Zatrudnieni pracownicy i lokalni mieszkańcy mają decydujący głos w sprawach dotyczących ich gospodarki, zdrowia, środowiska i kultury.

„Czysta produkcja” wychodzi od badania produktów bądź usług w celu ustalenia czy służą one istotnej społecznie potrzebie lub funkcji. Następnie opracowuje się system produkcyjny, wspierający długoterminową żywotność ekosystemu i społeczności, w której granicach każda faza ma być uruchamiana. Powoduje to konieczność podejmowania rozważnych decyzji w sprawie zasięgu i lokalizacji danego przedsięwzięcia; selekcji, wydobywania i przetwarzania surowców; wytwarzania, montażu czy uprawy produktów; transportu materiałów; opakowań zbiorczych i jednostkowych; przemysłowego oraz końcowego przeznaczenia produktu. Same produkty są:

- nietoksyczne i nieskażone pozostałościami chemicznymi;
- energooszczędne;
- wykonane z surowców odnawialnych, które są w ustalony sposób uzupełniane i wydobywane w sposób zachowujący żywotność ekosystemu, z którego są pobierane;
- wytrzymałe i nadające się do wielokrotnego użytku;
- łatwe do demontażu, naprawy i przeróbki;
- minimalnie i właściwie pakowane do dystrybucji, z wykorzystaniem materiałów używanych i nadających się do ponownego użytku;
- zaprojektowane w sposób umożliwiający ponowne wprowadzenie do systemów produkcyjnych lub przyrody, gdy już nie spełniają pierwotnie zamierzonej funkcji.

Systemy „czystej produkcji” są opracowane w sposób zapobiegający wytwarzaniu toksycznych odpadów przez wyeliminowanie stosowania toksycznych substancji. Nie dopusz-

CO TO JEST CZYSTA PRODUKCJA?

czają one kontroli zanieczyszczeń metodami „końca rury” uciekającymi się do następujących środków:

- instalacja filtrów i płuczek wieżowych, które gromadzą i tworzą toksyczne odpady;
- gospodarka odpadami lub metody obróbki, które zdaniem wnioskodawcy redukują masę odpadów, a faktycznie przenoszą zanieczyszczenia z gleby do powietrza i wody poprzez spalanie, koncentrację lub odparowywanie;
- działalność ukrywająca ryzyko poprzez rozcieńczanie, rozproszenie lub dyfuzję toksycznych materiałów w środowisku.

LISA J. BUNIN
Greenpeace International

* Toksyczny - termin określa każdą substancję, która jest trująca, stanowi natychmiastowe lub długoterminowe zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub środowiska, nie występuje w stanie naturalnym, a jeśli nawet spotykana jest w przyrodzie, zagraża ekosystemowi lub zdrowiu ludzkiemu z powodu swej objętości lub koncentracji.

Fot. Ina Sobieraj

Poniżej publikujemy 15 kroków w kierunku czystej produkcji, opracowanych i rozpowszechnianych przez Greenpeace.

1. Konsumować świadomie i konsumować mniej

Beztroska konsumpcja światowych zasobów powinna zostać zaniechana. Konsumenci odmawiający kupowania toksycznych, jednorazowych i nadmiernie opakowanych produktów, żywności produkowanej na nawozach sztucznych, niewydajnych przyrządów oraz paliwa kopalnego - mogą zmienić rynek.

2. Oszczędzać zasoby i zużywać tylko te, które są odnawialne

Nasza zależność od paliwa kopalnego musi się skończyć. Zobowiązuje to do globalnego zaangażowania w rozwój odnawialnych, zdecentralizowanych źródeł energii; konsumpcji w rozsądnych granicach odnawialnych zasobów.

3. Zapewnić społeczny udział w podejmowaniu decyzji

Lokalni mieszkańcy mają prawo decydować o rodzaju przedsięwzięć, które będą podejmowane na ich terenie.

4. Żądać publicznego dostępu do informacji

Dokładne dane dotyczące towarów, usług i produkcji żywności winny być udostępniane społeczeństwu celem zapewnienia ponoszenia odpowiedzialności przez przemysł i rząd. Przedsiębiorstwa powinny ujawniać produkty toksyczne oraz używane,

produkowane i usuwane środki chemiczne, a obywatele muszą mieć zapewnioną możliwość wykonywania próbnych analiz toksyczności.

5. Zapewnić ochronę pracowników

Ludziom zaangażowanym w proces wytwarzania toksycznych środków chemicznych i produktów należy zapewnić rekompensatę, przekwalifikowanie i nową pracę w ramach programu likwidacji toksycznego przemysłu.

6. Przetawić się na wolną od chemikaliów żywność i materiały tekstylne

Żywność i tkaniny muszą być produkowane bez stosowania nawozów sztucznych i pestycydów czy organizmów tworzonych przez inżynierię genetyczną.

7. Uprawnoczyć kontrole rewizyjne „czystej produkcji”

Aby zapewnić czystość przedsięwzięć przemysłowych od początku do końca, wszystkie etapy procesów produkcyjnych powinny podlegać ocenie.

8. Wyeliminować toksyczne emisje

Należy opracować plan stopniowego likwidowania wszelkich źródeł toksycznych środków chemicznych. Wydawanie zezwoleń na ekspansję urządzeń technicznych lub nowych instalacji zanieczyszczających środowisko - jest niedopuszczalne.

9. Wstrzymać usuwanie odpadów

Należy zaniechać budowy nowych instalacji służących do usuwania i spalania odpadów. Istniejące urządzenia muszą być stopniowo eliminowane. Należy również ustalić ramy czasowe całkowitej eliminacji odpadów i wdrożenia „czystej produkcji”.

10. Stopniowo wycofać produkcję toksycznych substancji chemicznych

Organiczne związki chloru, które zaliczane są do najbardziej toksycznych i trwałych substancji na świecie, powinny zostać natychmiast wycofane.

11. Zakazać ryzykownych technologii i handlu odpadami

Niezbędny jest międzynarodowy zakaz sprzedawania toksycznych odpadów, zakazanych produktów i przestarzałych technologii do biednych krajów, gdy w krajach uprzemysłowionych obowiązują coraz bardziej surowe przepisy.

12. Zabronić odzysku odpadów toksycznych

Odzyskiwanie odpadów toksycznych powoduje powstawanie nowych toksycznych substancji, które są ponownie wprowadzane do obiegu. Niepotrzebnie wystawia się pracowników zatrudnionych w procesie odzysku oraz społeczeństwo na działanie toksycznych czynników.

13. Ściągać sądownie zbiorowych przestępców

Obecne i byłe zarządy i rady nadzorcze muszą ponosić odpowiedzialność za spowodowanie zagrożenia dla środowiska i miejsc pracy przez emisję toksycznych substancji oraz produkcję, stosowanie i dystrybucję toksycznych produktów i procesów. Akty oskarżenia, wyroki, grzywny i procesy sądowe winny być podawane do wiadomości publicznej.

14. Bądź aktywny w swym środowisku

Każdy z nas powinien aktywnie zmierzać w kierunku ekorozwoju i sprawiedliwości społecznej. Wymaga to dzielenia się informacjami z innymi i wywierania nacisku na rząd i przemysł.

15. Popieraj Greenpeace

Jeśli zgadzasz się z przedstawionymi tu poglądami, przyłącz się do Greenpeace'u.

LISA J. BUNIN
Greenpeace International

POZARZĄDOWE ORGANIZACJE EKOLOGICZNE

W tym bloku prezentujemy kilka organizacji działających w Wielkopolsce i jedną ogólnokrajową, wspierającą inne. O organizacji Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna, z siedzibą w Poznaniu, pisaliśmy obszernie w pierwszym numerze Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego. Zaprezentowaliśmy tam działalność merytoryczną i projekty RCEE - BE, realizowane w roku 1998. Ponadto opublikowaliśmy informacje o wystawie pt. „Przyroda w akwarelach i szkicach Profesora Jana Sokołowskiego”, w tekście komisarza wystawy dr Jana Śmielowskiego. O dalszych projektach RCEE - BE będziemy informować naszych czytelników w następnych numerach Biuletynu.

Z.K.

BIURO WSPIERANIA LOBBINGU EKOLOGICZNEGO

Dariusz Szwed
koordynator BWLE

Biuro Wspierania Lobbying Ekologicznego (BWLE) zostało powołane w celu zwiększenia efektywności działań pozarządowych organizacji ekologicznych. Cel ten realizuje wzmacniając oddziaływanie pozarządowych organizacji ekologicznych na procesy decyzyjne na poziomie parlamentu i rządu.

KTO MOŻE KORZYSTAĆ Z USŁUG BWLE ?

Pozarządowe organizacje ekologiczne, ale tylko te, które płacą składki na utrzymanie BWLE. Każda organizacja ma prawo wyboru wysokości składki rocznej w granicach: od jednej składki podstawowej do dziesięciu składek podstawowych.

Politykom i dziennikarzom BWLE dostarcza informacji o problemach, którymi zajmuje się ruch ekologiczny oraz o samym ruchu. Informacje te udzielane są za darmo. W ten sposób BWLE promuje aktywność organizacji ekologicznych i wzmacnia ich działania lobbujące.

DLACZEGO BIURO WSPIERANIA LOBBINGU EKOLOGICZNEGO?

Polska znajduje się na etapie transformacji ustrojowej. Parlament stale boryka się z nowymi ustawami i przepisami. Sytuacja taka stanowi szansę i wyzwanie dla ekologów. Między innymi od ich wpływu na polityków zależy, w którym kierunku będzie rozwijał się nasz kraj.

Ale prowadzenie lobbyingu wymaga poświęcenia dużej ilości czasu i to w dni robocze, bo zazwyczaj wtedy jest prowadzona działalność polityczna. Oznacza to, że lobbyng nie jest odpowiednim zajęciem dla ochotników mających przeważnie czas w dni wolne od pracy. Do prowadzenia lobbyingu niezbędne jest także posiadanie odpowiedniej wiedzy i doświadczenia, dlatego mogą go prowadzić doświadczeni liderzy. Ci jednak niewiele czasu mogą poświęcić na lobbyng, gdyż dużo czasu zabierają im sprawy związane z funkcjonowaniem organizacji. Z powodu braku czasu i możliwości, gromadzenie informacji i „trzymanie ręki na pulsie” najnowszych wydarzeń stanowi dla organizacji duże obciążenie, szczególnie dla tych, które znajdują się poza stolicą. A większość z nich działa właśnie poza Warszawą.

BWLE zostało powołane, aby rozwiązać ten problem.

HISTORIA BWLE

W 1995 r. Międzyuczelniane Lobby Ekologiczne (MLE) przeprowadziło badania wśród działaczy organizacji ekologicznych, mające na celu określenie potrzeby wsparcia lobbyingu ekologicznego w Polsce. Raport końcowy przygotowany przez MLE wykazał, że istnieje potrzeba powołania biura, które zajmowałoby się wspieraniem ekologów, chcących wpływać na działania parlamentu i rządu.

W czerwcu 1996 r. w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli organizacji ekologicznych, podczas którego wypracowano podstawowe zasady działania Biura Wspierania Lobbyingu Ekologicznego.

Powołano także grupę roboczą (później nazwaną Komitetem Sterującym) mającą kontynuować prace. Komitet Sterujący przygotował projekt statutu BWLE i udostępnił go do konsultacji m.in. na łamach „Zielonych Brygad”, podczas Ogólnopolskiego Spotkania Ruchu Ekologicznego „Kolumna'97” w Spale oraz podczas Kongresu Federacji Zielonych. Konsultował ten materiał także podczas specjalnie zorganizowanych spotkań z potencjalnymi użytkownikami BWLE - w Krakowie, Wrocławiu i Szczecinie. Przeprowadził otwarty konkurs na koordynatora BWLE oraz zdobył środki, konieczne do rozpoczęcia działalności Biura. W maju 1998 roku BWLE rozpoczęło działalność w Warszawie.

BIURO WSPIERANIA LOBBINGU EKOLOGICZNEGO:

- samo nie prowadzi lobbyingu, jest organizacją usługową - pracuje dla, a nie za pozarządowe organizacje ekologiczne;
- nie występuje publicznie w imieniu organizacji pozarządowych - pomaga zaistnieć im, a nie sobie;
- nie reprezentuje opcji żadnej organizacji, nikogo nie preferuje ani nie wyróżnia.

BWLE REALIZUJE SVOJE CELE STATUTOWE POPRZEZ:

- ułatwianie lobbystom ekologicznym nawiązywania kontaktów z parlamentarzystami i urzędnikami administracji rządowej;
- gromadzenie i udostępnianie informacji: o pracach parlamentu i rządu, związanych z ochroną środowiska, o aktualnej sytuacji politycznej (potencjalnych sojusznikach i przeciwnikach realizacji danego zagadnienia), na temat struktur, zasad i procedur funkcjonowania parlamentu i rządu, na temat możliwości współpracy z mediami o zasięgu ogólnopolskim;
- udostępnianie politykom, administracji rządowej i mediom danych na temat źródeł informacji o problemach ochrony środowiska, którymi zajmuje się ruch ekologiczny oraz o samym ruchu;
- prowadzenie działalności wydawniczej.

Biuro Wspierania Lobbyingu Ekologicznego
Pl. Zamkowy 10 (II piętro), 00-277 Warszawa
tel./fax: (0-22) 831 28 30, e-mail: szwed@bwle.most.org.pl

(red.)

LIGA OCHRONY PRZYRODY

Zenon Kaszkowiak
prezes Zarządu LOP w Poznaniu

W bieżącym roku Liga Ochrony Przyrody obchodziła siedemdziesięciolecie swego istnienia. 29 maja br. odbyła się z tej okazji uroczysta okolicznościowa sesja w Sali Herbowej Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, a w dniach od 28 maja do 5 czerwca br. czynna była w Holu Urzędu Wojewódzkiego wystawa przyrodnicza.

W Kronice Wielkopolski nr 3 (52), za rok 1989, opublikowany jest artykuł pana dra B. Dziabasewskiego pt. *Sześćdziesięciolecie działalności Ligi Ochrony Przyrody*, a w okolicznościowym wydawnictwie z okazji 1000-lecia Państwa Polskiego pod nazwą *Ochrona przyrody i jej zasobów podstawą gospodarki narodowej* - również autorstwa dra B. Dziabasewskiego - artykuł pt. *Formy propagandy stosowane przez Poznański Okręg LOP*. Zapoznanie się chociażby z tymi dwoma artykułami przybliży Ligę Ochrony Przyrody, która od początku swego istnienia, tj. od 1928 roku, jako pierwsza i jedyna przez wiele dziesięcioleci lat organizacja ekologiczna, rozpowszechniała wiedzę o wartościach otaczającej nas przyrody, uczyła szacunku do niej i przestrzegania praw nią rządzących.

Z POTRZEBY SERCA

Liga Ochrony Przyrody w swoich działaniach zawsze dążyła do zmiany stosunku człowieka do przyrody i to na dwóch płaszczyznach: pierwsza, którą prezentował Profesor Adam Wodiczko na początku działalności Ligi Ochrony Przyrody w Poznaniu, już przed wojną, opierała się o zasadę, że człowiek jest częścią przyrody, a nie jej panem. Druga - reprezentowana przez następców Profesora Adama Wodiczki, proponowała ochronę przyrody wynikającą nie z nakazu tylko z potrzeby serca („tam, gdzie serce nie płonie, rozum nie działa”).

Stosunek uczuciowy do przyrody powstaje na szerszej bazie niż sama ekologia. Liga Ochrony Przyrody dążyła i dąży do poznawania praw rządzących przyrodą i - przez ich lepsze poznanie i zrozumienie - do większego umiłowania przyrody, a przez to do czynów ofiarnych dla Ojczyzny. Dlatego Liga była często uważana za jedną z najbardziej patriotycznych organizacji.

Z treści pierwszego statutu Ligi Ochrony Przyrody wynika, że głównym celem Ligi była edukacja ekologiczna oraz popularyzacja idei ochrony przyrody, prowadząca do coraz powszechniejszego przekonania zarówno u młodzieży, jak i u dorosłych, że ochrona przyrody jest koniecznością, że od jej stanu zależy zdrowie i życie człowieka. Do wszystkich szkół w Polsce docierały, nieodpłatnie przekazywane przez Ligę, publikacje o ochronie przyrody. Przez wiele lat były to jedyne materiały dydaktyczne, które służyły nauczycielom oraz uczniom. Istotnym składnikiem edukacji ekologicznej prowadzonej przez Ligę Ochrony Przyrody było i jest organizowanie i wykonywanie prac społecznie użytecznych, kształtowanie przez to postaw przyjaznych środowisku i budzenie uczuć opiekuńczych.

POWSZECHNE ZADANIA

Aby działalność interwencyjna nabrała większej skuteczności, Liga łącząc z PZW, PZŁ i PTTK utworzyła Straż Ochrony Przyrody. Ostatnio w czasie rejsu statkiem „Wehna” na rzecę Warta, dokonano lustracji brzegów Warty celem zarejestrowania zniszczeń dokonanych nie tylko przez bobry, ale i przez wandalów, i zastanowienia się nad sposobem i formami zabezpie-

czenia przybrzeżnych terenów Warty przed dalszymi szkodami i dewastacją. Zorganizowano m.in. patrole terenowe w celu kontroli stanu środowiska przyrodniczego w dolinach rzek Mogilnicy i Strugi Junikowskiej.

Nie ma takich zadań w ochronie środowiska przyrodniczego i nie ma takich metod działania, których by nie podejmowała i nie stosowała Liga Ochrony Przyrody. Do zadań podstawowych podejmowanych przez LOP należą m.in.: organizowanie olimpiad, turniejów ekologicznych, działalność wydawnicza, działalność publikacyjna w biuletynie LOP, prowadzenie obserwacji stanu środowiska i na ich podstawie opracowywanie raportów oraz przekazywanie ich organom władz państwowych i samorządowych, organizowanie manifestacji, mitingów, festynów i innych imprez przyrodniczych (sesje popularno-naukowe, wieczory poezji, estrady przyrodnicze, wystawy), opracowywanie opinii i ekspertyz, obejmowanie opieką i patronatem obiektów przyrodniczych, organizowanie obozów przyrodniczych, szkoleń, warsztatów ekologicznych, likwidacja dzikich wysypisk śmieci.

BEZNADZIEJNA SYTUACJA

Obszarem działania Zarządu Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Poznaniu jest województwo poznańskie. Według stanu na koniec 1997 r. liczba członków Okręgu wynosiła 3795. W ostatnich latach znacznie zmniejszyła się liczba członków i kół LOP. Złożyło się na to wiele czynników. Jednak dzieła Ligi Ochrony Przyrody nie można oceniać liczbą członków, zebranych składek itp. Wartość tego dzieła polega na zmianie sposobu myślenia: człowiek to nie „pan przyrody”, ale jej partner.

W 1994 roku, bardzo trudna sytuacja finansowa i lokalowa (otrzymaliśmy wypowiedzenie zajmowanego lokalu) groziła unicestwieniem działalności LOP wraz z zaprzepaszczeniem kilkudziesięcioletniego dorobku Ligi Ochrony Przyrody. Zlikwidowane zostały Zakłady Zieleni i Zadrzewień Ligi Ochrony Przyrody - główny producent materiałów propagandowych, plakatów, wydawnictw itp. W roku 1994 i 1995 miały miejsce trzy przeprowadzki w budynku przy ul. Mielżyńskiego 23, który został poddany generalnemu remontowi. Od 1994 r. nastąpił brak prądu (pracowano przy świecach), wody; dojście na IV piętro bez skakania po rusztowaniach było prawie niemożliwe. W biurze wszystko było pokryte warstwą kurzu. Może wydać się to komu nieprawdopodobne, że prawie rok (od listopada 1995 r. do października 1996 r.) LOP w Poznaniu pozbawiona była łączności telefonicznych. W takiej prawie beznadziejnej sytuacji, zebrania Zarządu odbywały się albo w budynku Akademii Medycznej, w bibliotece u pana dra B. Dziabasewskiego przy ul. Fredry, albo w Bursie nr 4 przy ul. Młyńskiej - dzięki dużej przychylności dyrektor Bursy, pani Barbary Hołbowicz. Wszystko to uniemożliwiała prace biura oraz kontakty z ogniwami LOP.

O sytuacji w LOP został poinformowany Wojewoda Poznański i Prezydent Miasta Poznania. Po długotrwałym okresie niepewności, 29 lutego 1996 roku nastąpiła przeprowadzka do Szkoły Podstawowej Sportowej nr 13 przy Al. Niepodległości 32 - gdzie obecnie znajduje się siedziba Zarządu Okręgu LOP w Poznaniu.

NOWA SIEDZIBA

Uzyskanie tego pomieszczenia, jak również pomoc w przeprowadzce ZO LOP zawdzięcza bardzo dużej życzliwości pana Stanisława Murawskiego, zastępcy dyrektora Wydziału Administracyjno-Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Poznaniu i dyrektorowi Szkoły Podstawowej Sportowej nr 13, panu mgr. Zbigniewowi Burkietowiczowi, który udostępnił nam pomieszczenie na biuro.

Od 1996 r. Zarząd Okręgu LOP w Poznaniu nie zatrudnia ani jednego pracownika - wszystkie prace związane z prowadzeniem biura są wykonywane społecznie, nawet księgowość prowadzona jest, od kilku lat, społecznie przez pana Henryka Pokrywkę. Mimo tych wszystkich trudności, Poznańska Liga nadal bezinteresownie szerzy wiedzę o otaczającej nas przyrodzie i konieczności jej ochrony.

TURNIEJE I KONKURSY

Od wielu lat Zarząd Okręgu LOP w Poznaniu organizuje Turnieje Ekologiczne. W tym roku VI Turniej Ekologiczny nawiązywał do 70-tej rocznicy powstania LOP i odbył się pod hasłem „Rola i zadania Ligi Ochrony

POZARZĄDOWE ORGANIZACJE EKOLOGICZNE

Przyrody w ratowaniu przyrody i edukacji ekologicznej od zarania do dnia dzisiejszego". Chcąc ułatwić uczestnikom przygotowanie się do Turnieju i nie narażać na wydatki i trudne poszukiwania mało dostępnych tekstów, ZO LOP w Poznaniu opracował materiały pomocnicze - przeszło 100 stron masywnego. Rzuciły one nowe światło na historię Poznańskiej Ligi i wykazały, że jej wkład poznawczy i dydaktyczny się nie zestarzał, ale jest nadal aktualny. Ten Turniej, jak i poprzednio organizowane, stał na bardzo wysokim poziomie pod względem poziomu wiedzy uczestników i zaangażowania nauczycieli - opiekunów szkolnych kół LOP, przygotowujących młodzież do Turnieju.

W bieżącym roku został też wydrukowany, i rozesłany do szkół, folder konkursowy „Czy znasz drzewa Poznania i okolicy”. Losowanie nagród odbyło się w kwietniu '98.

Wyjątkowo uroczystej oprawy, na szczeblu wojewódzkim, doczekał się ogólnopolski konkurs „Mój Las” połączony z autokarowymi wycieczkami laureatów (dzięki ogromnej życzliwości pana mgr inż. Piotra Grygiera, dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu). Uczniowie szkół poznańskich uzyskują w tych konkursach I miejsca i czołowe lokaty w skali kraju. Cieszy zwiększająca się z roku na rok liczba uczestników i szkół, biorących udział w konkursach przyrodniczych.

PRACA W KOŁACH

Warto zapoznać się z oryginalnymi, niezwykle atrakcyjnymi i bardzo kształtującymi formami pracy w szkolnych kołach Ligi Ochrony Przyrody. Tę ogromną pracę wykonują - najczęściej bardzo skromni nauczyciele - opiekunowie SK LOP. Bogactwo ich dokonań, unaocznia wspaniała dokumentacja, która jest dowodem włożonego czasu i poniesionego trudu. Również w przedszkolach, z dużym zaangażowaniem, jest prowadzona edukacja ekologiczna. Prowadzeni przez swych opiekunów, przedszkolacy przygotowują przyrodnicze imprezy, w których śpiew, tańce, recytacje i mnogość różnych oryginalnych pomysłów, budzi zachwyt, zdziwienie i zmusza do refleksji. W recytowanych tekstach przeplatają się radość i umiłowanie przyrody z głębokimi prawdami o smutnej rzeczywistości stworzonej przez człowieka. Ostatnio odbyła się piękna impreza, połączona z uroczystym wręczeniem legitymacji LOP w Przedszkolu nr 5 „Pyza Wędrowniczka” w Poznaniu.

WSPARCIE BUDUJE

Wspaniała praca poznańskich nauczycieli i pracowników różnych branż buduje nas swoją postawą i dodaje sił do dalszej walki o dobro przyrody, za co Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody wszystkim naszym sprzymierzeńcom bardzo serdecznie dziękuje. Z bardzo dużą życzliwością i wsparciem finansowym spotykamy się ze strony Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, w osobie pana dra Przemysława Gonery.

Na specjalne zaproszenie pana Mieczysława Jackowa - burmistrza Środy Wlkp. - odbyło się spotkanie z władzami Miasta Środy Wlkp., połączone ze zwiedzaniem okolic miasta. Sprawy ochrony środowiska przyrodniczego stawiane są przez burmistrza Środy Wlkp. na pierwszym miejscu. Dąży się do tego, aby każde gospodarstwo rolne miało własną oczyszczalnię ścieków.

EWENEMENT NA SKALĘ KRAJOWĄ

Ewenement na skalę krajową są formy działalności prowadzone dla dorosłych, w ramach Ligi Ochrony Przyrody, przez Ekologiczną Federację Lekarzy.

Ekologiczna Federacja Lekarzy w Polsce została utworzona w 1990 roku jako Klub Ligi Ochrony Przyrody, skupiający ludzi ze środowisk medycznych, wspierających idee ochrony przyrody, propagowane przez Ligę Ochrony Przyrody.

Genezę powstania Klubu odnaleźć można w dwóch grupach, skupiających pracowników służby zdrowia. **Pierwszej** z nich przewodził przez kilka dziesiątków lat dr Władysław Wojtkowiak na terenie Sanatorium Chorób Płuc w Ludwikowie. **Druga** grupa funkcjonowała przy Przychodni Lekarskiej poznańskiego „Elektromontażu”, jako Międzyzakładowe Koło Ligi

Ochrony Przyrody. Jego prezesem, od 1985 roku, był dr Jacek Romankow, obecny wiceprezes Zarządu Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Poznaniu.

EFL została w 1991 roku członkiem International Society of Doctors for Environment (ISDE) - Międzynarodowego Stowarzyszenia Lekarzy na Rzecz Środowiska, a J. Romankow sekretarzem generalnym tej organizacji w 1993 r. W 1995 roku członkowie EFL współorganizowali konferencję w Zakopanem, z tamtejszym Kołem Ekologicznym, na rzecz ratowania Tatrzańskiego Parku Narodowego. W tym samym roku odbyła się też I Międzynarodowa Konferencja EFL w Poznaniu pod hasłem: „Ochrona przyrody ochroną człowieka”. Druga Konferencja Międzynarodowa EFL z okazji 70 rocznicy powstania LOP odbędzie się w dniu 10 października 1998 roku, również w Poznaniu.

Od 1994 roku EFL zorganizowała kilka spotkań dyskusyjnych. Tematyka spotkań jest szeroka - od zagadnień zdrowego żywienia, poprzez higienę komunalną i medycynę środowiskową, zagadnienia zdrowia publicznego po klasyczną ochronę przyrody i filozofię ekologiczną. Członkowie EFL opublikowali kilkadziesiąt artykułów związanych z tą tematyką. EFL opiniowała wiele projektów związanych z wprowadzeniem rezolucji „Agenda 21” i innych dokumentów dla Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Zabierany był również głos w dyskusjach na temat polityki transportowej w Polsce, zagrożeń służby zdrowia, likwidacji dotychczasowych struktur społecznego ruchu Straży Ochrony Przyrody, polityki energetycznej kraju i innych problemów.

KONTROLA SPOŁECZNA

Zarząd Okręgu przeprowadził pewnego rodzaju test sprawdzający, jak wyglądają relacje między szumnymi deklaracjami kilkudziesięciu renomowanych firm z terenu województwa poznańskiego a rzeczywistością. Prawie powszechny okazał się brak spójności między słowami a czynami na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego.

Działania Ligi Ochrony Przyrody często spotykają się z brakiem zrozumienia. Szeregi działaczy społecznych się kurczą. Uważani są oni często za dziwaków i maniaków. Przy dalszym braku akceptacji i zrozumienia dla ich działań może ich wkrótce zabraknąć. A szkoda! Szkoda dla nas wszystkich i dla przyrody.

Liga Ochrony Przyrody - Zarząd Okręgu w Poznaniu

Al. Niepodległości 32, 61-714 Poznań, tel.: 852 56 63

Na podstawie materiału otrzymanego od prezesa LOP OP, pana Zenona Kaszkowiaka opracowała: INA SOBIERAJ

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY
OKRĘG WIELKOPOLSKI

Jerzy Juszczyński
prezes Zarządu OW PKE

Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski (PKE OW) jest Oddziałem Regionalnym Polskiego Klubu Ekologicznego (PKE) z siedzibą w Krakowie. Polski Klub Ekologiczny został powołany w 1980 roku przez grupę działaczy na rzecz ochrony środowiska i krajoznawstwa oraz rodzimej kultury i polskiej tożsamości narodowej. Jest animatorem i orędownikiem filozofii ekorozwoju i aktywnie uczestniczy, jako orędownik społeczeństwa, w budowie nowego ładu gospodarczego opartego na zasadach szeroko pojętej ekologii.

POZARZĄDOWE ORGANIZACJE EKOLOGICZNE

Osobowość prawną Polski Klub Ekologiczny uzyskał dopiero po dziewięciu latach działania w dniu 21 lipca 1989 roku, przez rejestrację w Sądzie Wojewódzkim w Krakowie. Okręg Wielkopolski PKE powstał również w 1980 roku, działalność organizacyjną rozpoczął w 1981 roku, a osobowość prawną uzyskał dopiero w 1992 roku, przez rejestrację w Sądzie Wojewódzkim w Poznaniu.

Pracami Okręgu Wielkopolskiego PKE, od 1980 roku, kierowali: 1980 - 1987 - 2. kadencja - Wojciech Luty, 1987 - 1990 - 1. kadencja - Ryszard Goldyn, 1990 - 1996 - 2. kadencja - Zbigniew Krysiński, 1996 i obecnie kieruje Jerzy Juszczynski.

W ramach statutowych struktur organizacyjnych Okręgu Wielkopolskiego PKE działa 19 kół, które w granicach swojego działania realizują programy własne ochrony środowiska i prowadzą kampanie proekologiczne wspólnie z Okręgiem.

Okręg Wielkopolski Polskiego Klubu Ekologicznego od 1981 roku, wspólnie z Kołem w Kiekrzu, prowadzi kampanię na rzecz ochrony Jeziora Kierskiego. Tym tematem zostały zainteresowane Zarządy Gmin: Tamowo Podgórne i Rokietnica oraz Zarząd Miasta Poznania.

Szeroki program interwencyjny, realizowany przez Okręg Wielkopolski PKE, obejmował - między innymi - systematyczną kontrolę centralnego składowiska odpadów komunalnych w Suchym Lesie, co doprowadziło do profesjonalnego odbioru śmieci i rekultywacji starego wysypiska istniejącego od 1970 roku.

Korzystając z obowiązujących przepisów PKE OW wystąpił jako strona w obronie majątku ziemskiego Rogalinek, który Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa usiłowała zbyć Lubońskim Zakładom Przemysłu Ziemniaczanego na powiększenie składowiska odpadów poprodukcyjnych. Na polach majątku Rogalinek znajdują się pomnikowe dęby, które zostałyby przez te odpady zniszczone. Interwencja została uwieczniona sukcesem i majątek Rogalinek przeszedł w ręce Zarządu Fundacji Raczyńskich. Majątek ziemski, położony w pobliżu Zespołu Pałacowo-Parkowego, stanowi integralną część posiadłości Raczyńskich. Sukcesem zakończyła się również kampania na rzecz ochrony lasów w obrębie Strzeszyna, gdzie na obszarze 149 ha, po wycięciu lasu, miały powstać pola golfowe.

Okręg Wielkopolski PKE od 1994 roku posiada telefon „Interwencje Ekologiczne” pod numerem 853 09 23, z którego korzystają mieszkańcy regionu i przekazują cenne informacje, stanowiące podstawę do przeprowadzenia interwencji.

Oprócz działalności interwencyjnej Okręg prowadził w latach 1991 - 1998 wiele kampanii propagandowych i programów edukacyjnych, między innymi:

- program na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego w regionie Wielkopolski - sponsorowany przez Regional Environmental Centre, Budapeszt;
- program współpracy szkół rolniczych z Polski i Austrii przez wdrażanie w polskich szkołach rolniczych programu Haidegg;
- w ramach współpracy z Fundacją Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży, zrealizowano wymianę 25-cioposobowych grup młodzieży polskiej i niemieckiej;
- wdrożono bezpośrednią współpracę Koła PKE w Marszewie z Agencją Ekologiczną MECCA w Austrii - w wyniku tej współpracy rozwinęła się wymiana informacji o metodach prowadzenia gospodarstw rolnych i ich przechodzenia na ekologiczne formy produkcji;
- od 1990 roku realizowany jest autorski program rozwoju sieci dróg rowerowych - program ten obejmuje drogi miejskie, wewnątrzosiedlowe, międzymiastowe, krajowe i „Europejską Sieć Dróg Rowerowych” i jest realizowany przy współpracy z Algemmeiner Deutscher Fahrrad Club (ADFC) oraz jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce;
- w ramach nawiązanych kontaktów z SCI Bonn, zorganizowano szesnastodniowy międzynarodowy obóz dla młodych ekologów - uczestniczyło w nim 17 osób z Włoch, Rosji, Holandii, Belgii, Niemiec, Hiszpanii i Polski. Obóz rozbito na nadwarciańskich łąkach blisko Nowego Miasta nad Wartą. Opiekę nad obozem sprawowali członkowie Koła PKE w Kłęce;
- współpracując z Polskim Związkiem Działkowców, zrealizowano telewizyjny konkurs „Wiedzy ekologicznej w ogrodach działkowych”. Odbędzie się 7 sesji w wybranych ogrodach działkowych w regionie wielkopolskim. Program ten był emitowany na antenie telewizji poznańskiej w siedmiu odcinkach oraz w TVP 1;

- współpracując z telewizją poznańską, nakręcono 5-ciopodciwkowy film pt. „Wokół Ekolandu”;

- w ramach współpracy z Agencją Telewizyjną TFP, przy współpracy z naukowcami z Akademii Rolniczej w Poznaniu, nakręcono i wyemitowano 12 odcinków programu edukacyjnego pt. „EKOSFERA”;

- współorganizowano pierwsze Międzynarodowe Targi Rowerowe „BICYKL'95” i następne „BICYKL'96”, łącznie z Ogólnokrajowym Konkuresem pt. „Koncepcja ruchu rowerowego w mieście”;

- zorganizowano kilka konferencji popularno-naukowych, poświęconych ekorozwojowi i rolnictwu ekologicznemu;

- nawiązano szeroką współpracę z wieloma organizacjami w kraju i zagranicą, które prowadzą działalność podobną do działalności Okręgu Wielkopolskiego PKE.

W latach 1991 do 1996 Okręg Wielkopolski PKE wydawał Magazyn Ekologiczny „TEN ŚWIAT”.

Okręg Wielkopolski PKE jest współfundatorem Biblioteki Ekologicznej i przez swoich przedstawicieli wpływa na programy realizowane przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej, mające swoją siedzibę w Poznaniu przy ulicy Kościuszki 79.

Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski
ul. Woźna 12, 61-777 Poznań
tel. (0-61) 851 78 01; tel./fax (0-61) 853 09 23

opracowali: ZBIGNIEW KRYSIŃSKI I INA SOBIEK

POLSKIE TOWARZYSTWO OCHRONY PRZYRODY „SALAMANDRA”

Andrzej Kepel
prezes Zarządu PTOP „Salamandra”

Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” zostało utworzone w 1993 r., przez grupę młodych biologów, którym nie wystarczała „czysta nauka” i którzy chcieli skutecznie przyczynić się do ratowania przyrody. Poznawszy osobiście siłę i efektywność stowarzyszeń ekologicznych pracujących na Zachodzie, uznali iż w „nowej” Polsce jest szansa na założenie w pełni fachowej organizacji, realizującej z powodzeniem konkretne przedsięwzięcia ochronne.

Stosując sprawdzone w innych krajach metody działania oraz dysponując zgranym zespołem specjalistów z różnych dziedzin biologii, w krótkim czasie „Salamandrę” udało się dołączyć do grupy najaktywniejszych i najsukcesowniejszych polskich organizacji przyrodniczych. Już w 1994 r. - po półtora roku działalności - Towarzystwo zdobyło (jako pierwsza organizacja) prestiżową nagrodę *Ford European Conservation Awards*, przyznaną najlepszym europejskim przedsięwzięciom z dziedziny ochrony przyrody.

W JAKI SPOSÓB DZIAŁA „SALAMANDRA” ?

Każde ważniejsze przedsięwzięcie Towarzystwa opiera się na trzech elementach: wstępnych badaniach naukowych, konkretnych działaniach ochronnych oraz towarzyszącej kampanii edukacyjnej. Wszystkie programy realizowane przez tę organizację kierowane są przez specjalistów z danych dziedzin. W chwili obecnej w „Salamandrze” zatrudnionych jest na pełen etat sześć przyrodników, a dalszych kilkunastu stale współpracuje z Towarzystwem - jako tzw. kierownicy projektów, eksperci, czy wykonawcy konkretnych zadań, wymagających „siły fachowej”. Jednakże większość prac realizowanych przez tę organizację wykonują ochotnicy - miłośnicy przyrody. To właśnie ich zaangażowanie sprawia, że organizacje takie, jak „Salamandra”, przy pomocy bardzo niewielkich środków, mogą znacząco przyczynić się do ochrony przyrody. W chwili obecnej do „Salamandry” należy prawie 700. członków. Średnio w ciągu roku w

POZARZĄDOWE ORGANIZACJE EKOLOGICZNE

różnych pracach Towarzystwa uczestniczy około 300. wolontariuszy, z czego ponad 100. współpracuje z „Salamandrą” w sposób stały.

Do tej pory większość działań tej organizacji skupiała się w Wielkopolsce. Powstają już jednak pierwsze jej Kola poza tym regionem (np. w Gdańsku, a ostatnio w Szczecinie).

PRZYKŁADY PRZEDSIĘWZIĘĆ I SUKCESÓW

Pierwszym dużym przedsięwzięciem „Salamandry” była ochrona i zagospodarowanie dydaktyczno-turystyczne unikalnego na skalę europejską rezerwatu „Meteoryt Morasko”. Dzięki działaniom Towarzystwa udało się usunąć lub złagodzić szkody powstałe w rezerwacie i zabezpieczyć go przed głównymi zagrożeniami. Przystosowano go również do celów edukacyjnych. Towarzystwo w dalszym ciągu sprawuje opiekę nad rezerwatem oraz prowadzi na jego terenie zajęcia edukacyjne.

Największym realizowanym obecnie przez „Salamandrę” programem jest ochrona letnich i zimowych schronień nietoperzy na terenie Wielkopolski i Pomorza Zachodniego. Program składa się z wielu drobniejszych części zwanych projektami. Jeden z nich obejmuje zabezpieczenie zimowisk nietoperzy w dziewiętnastowiecznych fortyfikacjach poznańskich. W zespole 19. pruskich fortów zimuje co roku około 2000 tych pożytecznych stworzeń, reprezentujących 11 gatunków. Stawia to poznańskie zimowisko na drugim miejscu w Polsce (po Międzyrzeckim Rejonie Umocnionym). Strategicznym sponsorem tego projektu jest Fundacja EkoFundusz, ale udało się również zdobyć na ten cel wsparcie od kilkunastu innych instytucji. Jest to obecnie największy europejski projekt ochrony nietoperzy. Tylko w 1997 r., oprócz licznych innych działań, w ramach tego projektu zamontowano ponad 100 specjalnych „nietoperzowych” krat, zabezpieczających wejścia do zimowisk. W owym roku 143. wolontariuszy przepracowało przy tym projekcie 2065 godzin (nie wliczono tu pracy osób zatrudnianych). Inne działania związane z ochroną nietoperzy to np. inwentaryzacja i ochrona licznych zimowisk i letnich kolonii tych ssaków w zachodniej i północno-zachodniej Polsce, inwentaryzacja nietoperzy zimujących w jaskiniach tatrzańskich, a przede wszystkim nieustanne propagowanie wiedzy o nietoperzach poprzez liczne prelekcje, kampanie w mediach czy własne wydawnictwa.

Bardzo ważnym przedsięwzięciem Towarzystwa jest program „Szkolne Ostoje Przyrody”. Polega on na tworzeniu sieci Szkolnych Kół „Salamandry”, których członkowie biorą pod opiekę niewielkie, ale cenne przyrodniczo tereny. Są to np. stawy, strumienie, łąki, kępy drzew, zaniedbane parki. W obiektach takich, oprócz prac ochronnych, młodzież tworzy ścieżki dydaktyczne, obserwuje przyrodę, prowadzi biomonitoring itp. Działania te mają nie tylko znaczenie „ochroniarskie”, ale również edukacyjne. Do tej pory powstało około 20 takich ostoj.

Szeroko zakrojonym programem, realizowanym od dwóch lat przez „Salamandrę”, jest projekt „Ograniczanie śmiertelności ptaków na liniach energetycznych”. Jest to przedsięwzięcie wielowatkowe. Ważnym kierunkiem działań jest cykl spotkań i szkoleń dla służb energetycznych, w celu przekonania ich do potrzeby ochrony ptaków gniazdujących na urządzeniach energetycznych oraz prezentacji najskuteczniejszych metod tej ochrony. Podejmowane są też konkretne działania zabezpieczające - zakładanie specjalnych izolatorów, znakowanie linii, ratowanie gniazd itp. Omitolodzy z „Salamandry” organizują liczne prelekcje w szkołach. Towarzystwo posiada także swoją stałą rubrykę w czasopiśmie „Pod prąd”, wydawanym przez Energetykę Poznańską oraz publikuje artykuły w lokalnych gazetach.

Z działań edukacyjnych „Salamandry” warto wymienić, cieszące się dużym zainteresowaniem, coroczne Wojewódzkie Konkursy Przyrodnicze dla uczniów szkół podstawowych (w roku 1997 uczestniczyło w nim 100 szkół), dla szkół średnich oraz organizowany już od sześciu lat Ogólnopolski Konkurs Fotografii Przyrodniczej FOTO - EKO.

„Salamandra” podejmuje także liczne drobne działania interwencyjne związane z ochroną przyrody. Członkom Towarzystwa udało się przykładowo uratować przed zagładą populację rzadkich w Polsce zwierząt - popielic, żyjących na terenie rezerwatu „Buczyna Szprotawska” czy zachować jedyne w okolicach Poznania stanowisko ropuch paskówek.

Ostatnio Towarzystwo stara się także wpływać na kształt prawa, związanego z ochroną przyrody (np. poprzez opiniowanie lub proponowanie zmian w ustawach). Specjaliści z „Salamandry” opracowują również plany ochrony, rewitalizacji oraz dydaktyczno-turystycznego zagospodarowania cennych przyrodniczo obszarów.

Za swoje przedsięwzięcia PTO „Salamandra” otrzymała już liczne krajowe i zagraniczne nagrody oraz wyróżnienia.

JAK ZDOBYĆ WIĘCEJ INFORMACJI O „SALAMANDRZE” ?

Towarzystwo wydaje Biuletyn „Salamandra”, w którym prezentowane są także rozmaite popularnonaukowe artykuły, które zainteresują wszystkich miłośników przyrody. „Salamandra” należy ponadto do tych nielicznych organizacji społecznych, które wydają swój własny, recenzowany rocznik naukowy. Badacze przyrody różnego autoramentu mogą w nim publikować wyniki swoich naukowych dociekań. Różne, nieseryjne publikacje ukazują się również w ramach poszczególnych projektów. Posiadacze komputerów mogą też skorzystać ze strony internetowej: <http://www.sylaba.poznan.pl/nonprofit/salamandra>.

W JAKI SPOSÓB MOŻNA PRZYŁĄCZYĆ SIĘ DO „SALAMANDRY” ?

Do Towarzystwa może należeć każdy miłośnik przyrody - niezależnie od wieku i wykształcenia. Wystarczy zgłosić taką chęć w biurze organizacji. Osoba zainteresowana otrzyma komplet materiałów wraz z deklaracją członkowską. Wysokość rocznych składek wynosi od 5,- do 10,- zł. Jeśli ktoś zaznaczy w deklaracji członkowskiej, że chce osobiście uczestniczyć w pracach, zostanie dodatkowo do wypełnienia specjalną ankietę wolontariusza, która ułatwi optymalne wykorzystanie umiejętności i zainteresowań ochotnika.

Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”
ul. Ratajczaka 19/60, 61-814 Poznań
tel.: (0-61) 853 65 47, tel./fax: (0-61) 853 65 11 wew. 200
e-mail: salamandra@sylaba.poznan.pl.

EWA OLEJNIK

SPOTKANIE
Z MINISTRAMI

W czerwcu br. odbyła się IV Konferencja Ministrów Ochrony Środowiska w Aarhus, zatytułowana „Środowisko dla Europy”. Uczestniczyły w niej pozarządowe organizacje ekologiczne (POE), w tym również organizacje z krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz Wspólnoty Niepodległych Państw, które na udział w Konferencji otrzymały dotacje jako laureaci konkursu pod nazwą „Droga do Aarhus”.

Istotnym osiągnięciem ministerialnej Konferencji było przyjęcie i podpisanie „Konwencji o dostępie do informacji...”, poprzedzone sesją nt. udziału społecznego w decydowaniu o sprawach ochrony środowiska. Przedstawiciele POE negocjowali wcześniej zapisy Konwencji.

Poza Konwencją na konferencji przyjęto jeszcze następujące dokumenty:

- Deklarację Ministrów,
- dwa protokoły do Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości: (1) o metalach ciężkich, oraz (2) o trwałych zanieczyszczeniach organicznych,
- Deklarację o wycofaniu benzyny ołowiowej do roku 2005,
- oświadczenie w sprawie oszczędzania i efektywnego wykorzystania energii,
- rezolucję w sprawie różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

A. K.

ESTETYCZNE I BEZPIECZNE

W poprzednim numerze przedstawiliśmy szefa polskiej filii francuskiego holdingu Saged - pana Jean Pierre Daniela. Francuska grupa Saged od dziesięciu lat zajmuje się gospodarką odpadami, ale też zarządzaniem terenów zielonych w miastach, terenów sportowych, dróg. I to nie tylko we Francji, lecz w całej Europie. W Polsce grupa Saged wybudowała i eksploatuje kilka składowisk odpadów, między innymi: pod Kórnikiem, Kętrzynem i Otwockiem.

15 czerwca br., uroczyste otwarto składowisko odpadów niedaleko podwarszawskiego Otwocka. Spółka Sater Polska, wchodząca w skład Saged, ma blisko 70 proc. udziału w budowie tego składowiska. Zainwestowane środki zaczną przynosić profity po latach, bo taka jest specyfika gospodarki odpadami i eksploatacji składowisk. Inwestorów nie interesują natychmiastowe zyski, lecz - wydaje się, że przede wszystkim - akceptacja ich sposobu ochrony środowiska, a w tym przypadku budowania bezpiecznych składowisk odpadów. Dużo czasu poświęcają na edukację społeczności w środowiskach, gdzie działają. Docierają do szkół, zapraszają na wysypiska i pokazują wszystkie etapy postępowania z odpadami, aż po rekultywację terenu.

Eksploatację wysypiska pod Otwockiem przewidziano na około 30 lat. W tym czasie ma ono przyjąć 40 tys. ton odpadów. Zasto-

Fot. Archiwum

Składowisko odpadów pod Otwockiem

sowano tu najnowocześniejszą, zgodną z europejskimi standardami, technologię.

Na wysypisku nie będą składowane: odpady radioaktywne, toksyczne, łatwopalne, zawierające metale ciężkie, przeterminowane środki ochrony roślin i opakowania po nich, aktywne środki chemiczne, odpady szpitalne i środki żrące.

Trzy lata trwał etap przygotowawczy, związany między innymi z wyborem miejsca i przebadaniem budowy hydrologicznej gruntu. Natomiast budowa trwała niespełna rok. Teren wysypiska jest już ogrodzony i oświetlony. Samochody z odpadami przy wjeździe są ważone i kontrolowane pod względem zawartości odpadów niebezpiecznych. Na dziennej działce roboczej warstwa odpadów jest zagęszczona kompaktorem, następnie przysypana warstwą ziemi. Dlatego nie ma, żerującego zwykle na wysypiskach, ptactwa. Zużyte fragmenty wysypiska będą obsadzone drzewami.

Wokół wysypiska biegnie pas zieleni, zabezpieczający przed ewentualnym rozprzestrzenianiem się zapachów i stanowiący estetyczną osłonę terenu.

Na dnie wykopanej niecki położono polietylenową folię o wysokiej gęstości i odporności. Ale to nie jedynie zabezpieczenie przed szkodliwością odpadów.

Wysypisko posiada instalacje odgazowujące, system drenów, odprowadzających nadmiar wód opadowych do rowu opaskowego oraz drenów nadfoliowych, zbierających tzw. odcieki (ścieki wysypiskowe), powstające przy opadach i z naturalnej wilgotności odpadów. Będą one zagospodarowywane w cyklu zamkniętym. Składowisko przy odpowiedniej powierzchni i gęstości odpadów będzie wydzielalo biogaz w ilościach nadających się do zagospodarowania. Na początku będzie on neutralizowany.

Wysypisko odwiedziły już dzieci ze szkoły w Ostrowcu, gm. Celestynów. Pokazywanie nowych wzorów najmłodszym, to najlepszy sposób na budowanie innych zachowań. Bezpieczne i estetyczne wysypisko to dobry wzór.

Dzieci ze szkoły w Ostrowcu przy makiecie składowiska odpadów

INA SOBIERAJ

POPARCIE POZNANIAKÓW DLA SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW

Rozwój gospodarczy zaowocował powstaniem nowych problemów, które należy rozwiązać w sposób racjonalny. Należy do nich wzrost ilości odpadów, których deponowanie w środowisku pochłania coraz to nowe obszary na wysypiska legalne. Niezależnie od składowisk zorganizowanych, powstają bardzo liczne nielegalne wysypiska lub odpady wyrzucane są w miejscach przygodnych np. w rowach, w lesie itd. Taka sytuacja prowadzi do dewastacji środowiska przyrodniczego. Aby odwrócić groźbę katastrofy ekologicznej przeprowadzono w ramach pracy doktorskiej 1996 roku ankietę. Zawarto w niej trzy propozycje zmierzające zarówno do zmniejszenia masy odpadów, jak i zminimalizowania ich negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze oraz zdrowie mieszkańców miasta. Są one zamieszczone poniżej, a powstały w wyniku obserwacji terenowych, poczynionych od roku 1992, rozmów z respondentami w czasie przeprowadzania ankiety dotyczącej odpadów w 1994 roku, dyskusji z zarządem oraz pracownikami firmy Lewar.

W przeprowadzonej 1996 roku ankiecie podano respondentom trzy propozycje zmierzające do ograniczenia ilości odpadów oraz wyeliminowania z nich niebezpiecznych dla ludzi i otoczenia substancji. Zebrano na sześciu osiedlach na terenie miasta Poznania ponad 900 poprawnie wypełnionych ankiet. **Na podstawie zebranego materiału można wysunąć wskazania dla osób odpowiedzialnych za usuwanie odpadów, a mające na celu zmniejszenie ich masy.**

Dla uzyskania pełniejszych danych podzielono gospodarstwa domowe respondentów ze względu na poziom wykształcenia. Powstały dwie grupy:

a. rodziny, w których osoby dorosłe powyżej 20. roku życia mają wykształcenie wyższe lub średnie ogólnokształcące,

b. rodziny, w których osoby dorosłe mają wykształcenie średnie zawodowe, zasadnicze zawodowe, podstawowe.

Wykonano obliczenia procentowego poparcia dla trzech propozycji, dotyczących zmniejszenia masy odpadów. Przyjęto, iż przeważającą ilość decyzji dotyczących zakupów, porządków oraz stylu życia podejmuje w gospodarstwach domowych respondentów kobieta - „pani domu”. Stwierdzono statystycznie, że na jej decyzje, zachowanie ma wpływ wiele czynników, z których najważniejsze to wiek i wykształcenie. Za „panią domu” uznano kobietę, która spełniała następujące kryteria:

1. wiek powyżej 20. lat,

2. w przypadku rodzin wielopokoleniowych w gospodarstwie domowym, przyjmowano iż decyzje podejmuje kobieta najstarsza,

3. jeżeli kobieta najstarsza przekroczyła 60. rok życia, uznano iż decyzje podejmuje kobieta kolejnego pokolenia.

W oparciu o przedstawione zasady wykonano obliczenia prostych regresji drugiego stopnia dla wszystkich przedstawionych respondentom propozycji. Potwierdziło to przyjęte wcześniej założenia.

SUBSTANCJE NIEBEZPIECZNE

Dotyczy to leków, opakowań po nich, baterii, akumulatorów, spray dezodorantów, kosmetyków oraz opakowań po nich, puszek po farbach, lakierach, klejach i rozpuszczalnikach. Te niebezpieczne dla człowieka i środowiska substancje, przedmioty zbierane byłyby raz w miesiącu, przez okres 3-5 dni. Wrzucane byłyby do specjalnie ustawionych pojemników w wybranych, oznaczonych, stałych miejscach. Pojemniki powinny mieć wysokość minimum 150 cm i być zaopatrzone w śluzę, aby maksymalnie utrudnić do nich dostęp dzieciom i młodzieży. Na każdym osiedlu powinien być ustawiony przez cały rok jeden stały pojemnik (na dużych więcej), a pojemniki ustawiane na okres 3-5 dni byłyby pojemnikami rotacyjnymi, ustawianymi bardzo gęsto, po kolei na kilku osiedlach w ciągu miesiąca. Ich wywóz powinna obsługiwać jedna wyspecjalizowana firma. Pojemniki należałoby wywozić razem z zawartością na samochodzie-platformie z samoczynnym załadunkiem, w przyszłości do zakładu przerabiającego niebezpieczne odpady, a obecnie przynajmniej na przemysłowe wysypiska odpadów.

Odpowiedzi respondentów na propozycję:

1. poparcie dla tej propozycji maleje wraz z wiekiem „pani domu” od około 100 proc. do około 80 proc.,

2. większe poparcie ma ta propozycja w rodzinach z osobami o niższym wykształceniu niż w rodzinach z mieszkańcami o wyższym wykształceniu,

3. spadek poparcia tej propozycji nieco większy wraz z mniejszym wykształceniem respondentów.

ODPADY WIELKOGABARYTOWE I GRUZ

Dotyczy odpadów wielkogabarytowych, takich jak stare meble, armatura (elementy wyposażenia łazienek), gruz, opony samochodowe. Zaproponowano, aby wymieniona grupa odpadów była zbierana do specjalnie podstawionych pojemników. Ustawiane byłyby na okres 1-2 tygodni, co dwa miesiące, co umożliwiłoby okolicznym mieszkańcom pozbycie się zbędnych rzeczy. Jednocześnie na każdym osiedlu byłby

POPARCIE POZNANIAKÓW DLA SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW

ustawiony przez cały rok jeden stały pojemnik. Zgodnie z sugestiami zarządu oraz pracowników firmy Lewar, jak i obserwacjami terenowymi, pojemniki winny być ustawiane poza obrębem obecnych miejsc, w których znajdują się kontenery zwykłe. Zapobiegnie to wrzucaniu do nich typowych odpadów komunalnych. System 1-2 tygodni umożliwi zastosowanie tych samych pojemników na kilku osiedlach, co spowoduje obniżenie kosztów funkcjonowania systemu. Zawartość kontenerów powinna być przewożona następnie do zakładu przerabiającego odpady, a w wypadku jego braku, na wysypisko odpadów komunalnych. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż większość odpadów wielkogabarytowych może być łatwo wykorzystana np. złom, drewno, gruz.

Obecnie wymienione rzeczy są często wrzucane do pojemników na odpady komunalne powodując bardzo szybkie ich zapelnienie. Powoduje to także szybsze zużywanie kontenerów oraz parku samochodowego. Jeżeli są ustawiane obok pojemników bardzo często, to - po pewnym czasie - „padają ofiarą” poszukiwaczy metali kolorowych oraz zabaw dzieci i młodzieży. Poza tym, bardzo często odpady wielkogabarytowe, a także gruz, wywożone są na dzikie wysypiska odpadów lub porzucane w różnych przygodnych miejscach.

Odpowiedzi respondentów na propozycję:

1. w rodzinach o wyższym wykształceniu poparcie dla tej propozycji maleje wraz z wiekiem „pani domu” od ponad 90 proc. do około 80 proc.,

2. w gospodarstwach domowych, w których mieszkańcy mają niższe wykształcenie poparcie rośnie wraz z wiekiem „pani domu” o około 80 proc. do około 90 proc.,

3. duże poparcie dla tej propozycji wśród osób starszych z niższym wykształceniem można wytłumaczyć często występującą złą sytuacją materialną, która wyklucza duże zakupy i remonty, przez co te kwestie są problemem tylko teoretycznym.

ZBIERANIE ODZIEŻY I OBUWIA

W ankiecie podano propozycję, aby dwa razy w roku były ustawiane pojemniki na zbędną odzież i obuwie. Rzeczy, które nadawałyby się do noszenia wrzucane byłyby w podwójnych, szczelnie zawiązanych workach, natomiast rzeczy zniszczone, zużyte wrzucane byłyby do kontenera luzem. Po przetransportowaniu pojemnika na plac manewrowy i wysypianiu zawartości następowałaby segregacja. Rzeczy i obuwie znajdujące się w zawiązanych workach byłyby oddzielone od pozostałych ubiorów, które zostałyby przetransportowane do zakładu przerabiającego odpady, ewentualnie na wysypisko odpadów komunalnych. Zawiązane worki byłyby przekazywane przedstawicielom organizacji charytatywnych (społecznych, kościelnych, prywatnych, państwowych) i przez nich zawartość trafiałyby do potrzebujących wsparcia osób. Kontenery ustawiane byłyby na wiosnę (koniec marca i kwiecień) oraz na jesień (koniec września i październik). Jednocześnie na każdym osiedlu ustawiony byłby pojemnik na wymienione rzeczy przez cały rok. Byłoby wskazane wyposażenie przynajmniej pojemników całorocznych w śluzę, aby uniknąć penetracji zawartości przez różne przygodne osoby. Dwa okresy wystawiania pojemników zostały zapro-

ponowane mieszkańcom na podstawie obserwacji terenowych i rozmów z respondentami w 1994 roku.

Natomiast w 1996 roku w ankiecie zadano osobom ankietowanym pytanie o okresy pozbywania się odzieży. Uzyskano następujące odpowiedzi:

1. wiosną w gospodarstwach domowych wykonuje się porządki w szafach z ubraniami, a ilość rodzin wykonujących je rośnie wraz z wiekiem „pani domu” od około 30 proc. do około 70 proc.,

2. wiosenne porządki wykonywane są częściej w rodzinach, w których mieszkańcy mają wyższe wykształcenie,

3. jesienią w gospodarstwach domowych wykonuje się porządki w szafach z ubraniami, choć rzadziej niż wiosną, a częstotliwość wykonywania rośnie wraz z wiekiem „pani domu” od około 25 proc. do około 50 proc.,

4. jesienne porządki wykonywane są częściej w rodzinach z wyższym wykształceniem, a częstotliwość rośnie wraz z wiekiem „pani domu” od około 25 proc. do około 55 proc.

Obecnie w Poznaniu respondenci pozbywają się zbędnej odzieży i obuwia na sześć sposobów, z czego dwa związane są z kontenerami na odpady. W pierwszym zbędna odzież i obuwie wrzucana jest do pojemnika na odpady, a stamtąd nieraz wybierana i rozrzucana wokół kontenerów. Kolejny sposób polega na pozostawianiu odzieży i obuwia koło kontenerów lub wieszaniu na kontenerach. Bardzo często te pozostawione rzeczy są rozrzucane przez osoby będące w złej sytuacji materialnej, a także dzieci i młodzież w czasie zabawy. Następnie porzucane rzeczy czy obuwie zachęcają do wysypiania odpadów obok pojemnika, co powoduje nieporządek. To zagadnienie wymaga przeprowadzenia szczegółowych badań terenowych. Nieraz także odzież i obuwie wyrzucana jest na dzikie składowiska odpadów.

Odpowiedzi respondentów na propozycję zbierania odzieży i obuwia:

1. poparcie dla tej propozycji maleje wraz z wiekiem „pani domu” niezależnie od wykształcenia respondentów od około 95 proc. do około 88 proc.,

2. większe poparcie deklarują osoby z wyższym wykształceniem.

WNIOSKI

Mimo, iż odpady niebezpieczne stanowią procentowo i wagowo niewielką część odpadów komunalnych, ich właściwe zbieranie i utylizowanie przyczyni się do bezpieczeństwa ludzi oraz środowiska naturalnego.

Zagospodarowanie odpadów wielkogabarytowych spowoduje znaczne zmniejszenie ilości nielegalnych składowisk.

Zbieranie i przerabianie odzieży i obuwia przyczyni się do zmniejszenia masy odpadów.

Poparcie przedstawionych trzech propozycji jest bardzo wysokie, powyżej 80 proc., niezależnie od wieku i wykształcenia respondentów, co świadczy o dobrym poziomie świadomości społecznej. Należy wykorzystać wysokie poparcie dla przedstawionych propozycji i zrealizować je na terenie miasta Poznania, a także całej Polski możliwie szybko.

TOMASZ BOGAJEWSKI,
doktorant Instytutu Geografii Fizycznej,
Zakład Geografii Fizycznej Kompleksowej i Teledetekcji
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Przegląd Komunalny 4 (79) 98

KOMISJA PRACUJE NAD TRANSPORTEM

Na początku bieżącego roku, kilkudziesięciu urzędników z polskich ministerstw uczestniczyło w dwudniowym spotkaniu w Warszawie, podczas którego szczegółowo poinformowano ich o obowiązujących w Unii Europejskiej przepisach bezpieczeństwa w transporcie drogowym.

Spotkanie zorganizowane przez Biuro Wymiany Informacji o Pomocy Technicznej UE (TAIEX), miało dwojaki cel. Chodziło o zaznajomienie Polaków z konkretnymi działaniami, które będą musieli wykonać przed przyjęciem do Unii oraz umożliwienie zagranicznym ekspertom zbadania obowiązujących w Polsce przepisów pod kątem ich zgodności z przepisami UE.

Położono nacisk na praktykę, nie na teorię. Wśród mówców znajdowali się urzędnicy Komisji, pracownicy krajowej służby cywilnej i przedstawiciele przewoźników drogowych, którzy mają wprowadzać przepisy w życie. Były to już drugie warsztaty TAIEXu poświęcone sprawom transportu drogowego. Przygotowując się do członkostwa w UE Polska uznała tę dziedzinę za priorytet, jest ona jednak jednym z nielicznych państw kandydujących, które zareagowały w podobny sposób.

„Bardzo niewiele państw kandydujących przywiązuje taką wagę do kwestii transportu drogowego. Większość woli się koncentrować na takich dziedzinach jak finanse. Transport znajdzie się jednak wkrótce w centrum uwagi”, mówi jeden z urzędników UE.

Transport zacznie nabierać dla państw kandydujących coraz większego znaczenia, ponieważ sama Unia uważa go za sektor bardzo istotny. Sprawny system transportu drogowego ma zasadnicze znaczenie dla gospodarki Unii i funkcjonowania podstawowej zasady, jaką jest swobodny przepływ towarów i osób. Stan samochodów, autobusów i ciężarówek ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ludzi i na środowisko naturalne.

Wszystkie opinie Komisji o wnioskach o przyjęcie do Unii składanych przez dziesięć państw kandydujących podkreślają potrzebę poprawy sytuacji w dziedzinie transportu, szczególną wagę przywiązując do transportu drogowego. Wprawdzie uwaga skupia się na ulepszeniu infrastruktury, jednak Komisja coraz bardziej akcentuje znaczenie wdrażania unijnych przepisów transportowych.

Ponieważ UE wprowadza coraz ostrzejsze normy w celu zwiększenia bezpieczeństwa na drogach i zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska, zależy jej na jak najpowszechniejszym ich stosowaniu.

„Państwa kandydujące muszą przede wszystkim nas powiadomić, czy ich przepisy znajdują się w fazie projektowania, wdrażania czy też egzekwowania. Występują niekiedy problemy instytucjonalne dotyczące właściwego podziału kompetencji. W tej dziedzinie możemy służyć różnymi modelami”, tłumaczy jeden z urzędników UE.

Niektórymi założeniami ustalonymi obecnie przez Unię będą musieli zająć się również nowi członkowie. Jedną z takich dziedzin jest bezpieczeństwo drogowe. **Parlament Europejski prowadzi kampanię na rzecz zmniejszenia liczby ofiar śmiertelnych wypadków drogowych o 40 proc. do roku 2010.**

Wśród wielu rozważanych posunięć znajdują się takie, jak obniżenie dozwolonego poziomu alkoholu we krwi u kierowców, surowe traktowanie kierowców używających narkotyków, bardziej powszechne stosowanie pasów bezpieczeństwa, projektowanie pojazdów w taki sposób, aby stały się one jak najbezpieczniejsze dla pieszych i rowerzystów, ograniczanie dozwolonej prędkości, badanie reakcji kierowców i uniemożliwienie tym, którym odebrano prawo jazdy w jednym kraju, prowadzenia samochodu w innym.

Kilka czynników sprawia, iż kampania w sprawie bezpieczeństwa staje się coraz pilniejsza. Najważniejszym jest niewątpliwie gwałtowny wzrost liczby posiadaczy samochodów w krajach kandydujących. Samochód stał się widocznym znakiem przemian ekonomicznych. Wzrostowi ruchu drogowego towarzyszy wzrost zanieczyszczenia środowiska i liczby wypadków, co po części spowodowane jest brakiem świadomości w zakresie bezpieczeństwa wśród kierowców (przeważnie niezbyt doświadczonych), a także braków w realizacji programów bezpieczeństwa drogowego (takich jak wyraźne znakowanie dróg czy karanie sprawców wykroczeń drogowych). (...)

Zdaniem ekspertów każdy kraj, w którym szybko wzrasta liczba posiadaczy samochodów, potrzebuje czasu na przystosowanie się do zwiększonego ruchu drogowego. Taka korekta jest elementem szerszych zmian w społeczeństwie. Każdy program bezpieczeństwa na drogach należy więc dostosować do polityki transportowej i infrastrukturalnej, jak również zintegrować z takimi dziedzinami polityki państwowej jak ochrona zdrowia, szkolnictwo, wymiar sprawiedliwości i policja.

Z badań wynika, że w ciągu najbliższych 15 lat państwa kandydujące mogłyby uratować życie co najmniej 400 tys. osób, wdrażając odpowiednią politykę bezpieczeństwa na drogach. Perspektywa członkostwa w UE oznacza konieczność nadania kwestii bezpieczeństwa jeszcze większego znaczenia.

Wyzwanie jest ambitne, ale nie ponad ludzkie siły. Na przykład w byłej NRD, w wyniku realizacji powszechnego programu bezpieczeństwa na drogach, liczbę wypadków sprzed 1989 r. sprowadzono do poziomu bardziej porównywalnego z zachodnią częścią Niemiec.

Komisja uważa, że współpraca pomiędzy dotychczasowymi i przyszłymi członkami Unii pozwoli osiągnąć podobne wyniki w państwach kandydujących. Latem 1998 r. Komisja rozpoczęła zaplanowany na rok projekt dotyczący bezpieczeństwa na drogach, finansowany z funduszy międzynarodowego programu transportowego w ramach programu PHARE UE. Celem tego projektu będzie przekazanie państwom kandydującym doświadczeń Unii z zakresu bezpieczeństwa drogowego. W ramach projektu zostanie zbadana i oceniona dotychczasowa polityka w zakresie bezpieczeństwa drogowego w każdym z państw kandydujących. Przeprowadzone zostaną szkolenia obejmujące przykłady najlepszych rozwiązań oraz propozycje, dotyczące opracowania w tej dziedzinie polityki krajowej zgodnej z kierunkami obowiązującymi w UE. (...)

Prace obejmą kontrolę bezpieczeństwa i analizę najniebezpieczniejszych miejsc na drogach. Wyniki zostaną wykorzystane przy budowie nowych dróg lub przeprojektowaniu dotychczasowych. Początkowo wysiłki skoncentrują się na trasie z Helsinek do Bukaresztu przez Pragę, Brno, Budapeszt i Arad oraz na czynnikach ryzyka takich jak niski standard utrzymania, gwałtowne zmiany jakości dróg na granicach, zachowanie miejscowych kierowców i pieszych oraz standardy i jakość oznakowania dróg i informacji dla kierowców.

W ramach tej kampanii bezpieczeństwa, mając na względzie i inne sprawy, Komisja zamierza zaostrzyć kontrole techniczne samochodów dostawczych. (...) Zgodnie z obowiązującymi w UE przepisami, pojazdy dostawcze muszą przejść co roku badania techniczne w odpowiednich ośrodkach. Zważywszy, że przewoźnicy drogowi mają coraz częściej charakter międzynarodowy i że największe ciężarówki przejeżdżają często 150 tys. lub więcej kilometrów rocznie, Komisja uważa, że obowiązkowe coroczne kontrole techniczne nie gwarantują utrzymania pojazdów jeżdżących na unijnych drogach w dobrym stanie technicznym przez cały rok.

Projekt przepisów zgłoszonych niedawno przez Komisję umożliwi władzom krajowym przeprowadzenie wyrównanych kontroli drogowych, poczynając od lipca 1999 r. Każdy pojazd, który nie przeszedłby tej kontroli z powodu „łysych” opon, wydzielania nadmiernej ilości spalin, niesprawnych hamulców lub wadliwych świateł, mógłby być natychmiast wycofany z ruchu.

Przewoźnicy z państw kandydujących oraz innych państw spoza UE, korzystający z unijnych dróg, podlegaliby również wyrównanym kontrolom. „Konieczność zapewnienia minimum bezpieczeństwa i ochrony środowiska na terenie całej UE uzasadnia poddawanie tego rodzaju kontroli drogowej również pojazdów państw trzecich”, czytamy w projekcie przepisów.

Dowodów skuteczności wyrównanej kontroli dostarczyła Wielka Brytania, gdzie skontrolowano na drogach 2500 ciężarówek, stwierdzając w co trzeciej defekty uniemożliwiające wydanie pozytywnej opinii. W 13 proc. przypadków defekty były na tyle poważne, że ciężarówki zostały natychmiast wycofane z ruchu.

Ponieważ kwestie ochrony środowiska stają się coraz bardziej palące, **Komisja uważa, że dzięki nowym przepisom można będzie zmniejszyć emisję dwutlenku węgla o 2 proc. rocznie, oszczędzając co roku paliw o wartości 1 mld ECU.**

Ochrona i poprawa stanu środowiska, nie tylko na terenie UE, ale i w państwach kandydujących, to jeden z głównych priorytetów Unii. W realizacji tego celu coraz większą rolę może odegrać transport drogowy. W roku 1989 w krajach kandydujących niemal dwie trzecie towarów przewożonych było koleją, a jedna czwarta drogami. Sześć lat później, wraz ze wzrostem handlu i ruchu tranzytowego, udział transportu drogowego wzrósł do 41,5 proc., zaś kolei spadł do 49,2 proc., co pociągnęło za sobą nieuchronnie negatywne skutki dla środowiska, powstawanie zatorów drogowych oraz pogorszenie jakości życia, zwłaszcza w miastach.

Wzrosło wydzielanie spalin, duża część terenów wiejskich została zabudowana i powstała dodatkowa komplikacja w postaci potencjalnie szkodliwych skutków przewożenia substancji niebezpiecznych i materiałów rozcieplanych. (...)

Nowy program UE w zakresie transportu i środowiska położy szczególny nacisk na państwa kandydujące. Program ten skupi się przede wszystkim na takich kwestiach, jak rozwój jednolitej strategii regionalnej oraz popieranie lokalnych,

KOMISJA PRACUJE NAD TRANSPORTEM

krajowych i transgranicznych inicjatyw eliminujących szkodliwe dla środowiska oddziaływanie transportu drogowego i innych środków transportu.

Jest to wprowadzenie projektu strategii ponadnarodowej, mającej na celu promowanie ogólnej polityki tzw. trwałej mobilności, będzie ona jednak uwzględniać indywidualne cechy każdego z uczestniczących państw. Prace badawcze rozpoczną się od analizy krajowej polityki i przepisów w dziedzinie transportu oraz oceny ich oddziaływania.

W następnej fazie rozwijana będzie strategia włączania przepisów ochrony środowiska i oceny oddziaływania do polityki transportowej wewnątrz i pomiędzy poszczególnymi państwami kandydującymi. Analizowane kwestie praktyczne obejmą m.in. zakres, w jakim można wykorzystać metody fiskalne i ekonomiczne do promowania mniej szkodliwych dla środowiska form transportu. Nacisk zostanie położony na pogodzenie pomocy dla szybko rozwijającego się przemysłu motoryzacyjnego w krajach takich jak Polska czy Węgry, z zapobieganiem zatorom na drogach i zatruciu środowiska.

W ramach programu szczególna uwaga zostanie zwrócona na ruch miejski, stanowiący źródło największego zanieczyszczenia powietrza. Próby zmniejszenia zanieczyszczeń pójść w kierunku promowania komunikacji publicznej, jazdy na rowerach i grupowego korzystania z samochodów osobowych. Badany też będzie stan bezpieczeństwa na drogach i stosowanie przepisów UE dotyczących emisji spalin i poziomu hałasu. Rozważane będą sposoby poprawy kierowania ruchem w miastach oraz bezpiecznego przewożenia szkodliwych odpadów i ładunków.

Program stawia sobie za zadanie ustabilizowanie poziomu emisji CO₂ poprzez promocję transportu łączonego oraz ożywienie transportu kolejowego, tak aby międzynarodowy transport kolejowy stał się bardziej atrakcyjny dla użytkowników.

Pomimo rosnącej współpracy między obecnymi i przyszłymi członkami Unii nadal istnieją dziedziny, w których stopień wdrażania nowych norm, w wyrażanej otwarcie ocenie urzędników Komisji, jest kontrowersyjny. Dotyczy to np. przepisów wprowadzających unijne prawo jazdy i określających praktyczne, teoretyczne i lekarskie testy, które należy zdać, aby prawo to otrzymać. (...)

Przepisy te będą niewątpliwie wymagać zmian w dotychczasowych rozwiązaniach, podczas gdy w pierwszym półroczu 1998 r. Komisja nie orientowała się jeszcze w sytuacji panującej w państwach kandydujących. Obecnie ocena tej sytuacji jest łatwiejsza, dzięki zakończeniu międzynarodowego studium współfinansowanego przez Komisję i analizującego sytuację w 30 krajach.

Zważywszy, że nowe przepisy Unii w sprawie prawa jazdy weszły w życie dopiero w lipcu 1996 r., urzędnicy państw Piętnastki mają wszystko na tyle świeżo w pamięci, że mogą służyć radą państwom kandydującym w kwestii wymaganych przepisów wykonawczych.

Z punktu widzenia Komisji jednym z najważniejszych zadań polityki transportowej Unii jest zapewnienie odpowiedniego dostępu samochodów dostawczych UE do sieci drogowej państw kandydujących. (...) Komisja chciałaby wprowadzić w życie plan łączący rozmaite systemy tak, aby przewoźnikom przysługiwały dodatkowe prawa tranzytowe oprócz tych, które już posiadają, i aby nikt w UE nie był dyskryminowany. (...)

Unia analizuje również, w jakim zakresie kraje korzystające z pomocy PHARE powinny dostosować rozmaite systemy pobierania opłat za transport drogowy do przepisów UE obliczonych na to, by użytkownik infrastruktury pokrywał koszty w całości.

Przeprowadzone zostanie studium oceniające strukturę i poziom obecnych i przyszłych opłat oraz to, czy ich celem jest w pierwszym rzędzie uzyskiwanie przychodów, sterowanie popytem czy też ochrona środowiska. Państwa kandydujące będą musiały dostosować swoje systemy do unijnych przepisów dotyczących opłat za autostrady, opłat za użytkowanie dróg i minimalnych stawek rocznego podatku od środków transportu. Niektóre już to robią.

Pomimo rosnącej współpracy między obecnymi i przyszłymi członkami Unii nadal istnieją dziedziny, w których stopień wdrażania nowych norm, w wyrażanej otwarcie ocenie urzędników Komisji, jest kontrowersyjny.

Litwa opracowuje strategię dostosowania swoich opłat za transport drogowy do przepisów UE. Węgry pobierają podatek od środków transportu oraz opłaty za autostrady mające na celu pokrycie kosztów utrzymania, zaś w Czechach roczny podatek od środków transportu przynosi dochód wystarczający na pokrycie jednej szóstej kosztów budowy autostrad.

W wielu dziedzinach międzynarodowe umowy podpisywane przez kraje całego kontynentu przygotowały po części grunt dla przyjęcia zobowiązań członkowskich UE. Dotyczy to kontroli godzin, które zawodowi kierowcy mogą spędzać za kierownicą. W tej sprawie wszystkie państwa kandydujące z wyjątkiem Węgier podpisały umowę genewską, która przewiduje ograniczenia wzorowane na przepisach obowiązujących w Unii.

Chcąc w pełni przestrzegać przepisów UE, nowi członkowie będą musieli wprowadzić odpowiednie rozwiązania również w ruchu krajowym. Ponieważ umowa genewska obejmuje jedynie przejazdy międzynarodowe, będą oni musieli przyjąć surowsze mechanizmy kontrolne stosowane na terenie Unii. W nadchodzących miesiącach nacisk zostanie zapewne również położony na potrzebę przygotowania się do innych zasad obowiązujących w UE w kwestiach takich jak wagi i wymiary samochodów dostawczych, zasady określające możliwości uprawiania zawodu kierowcy oraz aspekty związane z ochroną środowiska, np. normy emisji. Równoległe do przepisów unijnych, **Unia angażuje się w plany rozszerzenia własnej transeuropejskiej sieci transportowej na państwa kandydujące i dalej na wschód** (DE 1997/4, str. 8).

Komisarz ds. transportu, Neil Kinnock, podkreślał ostatnio gospodarcze znaczenie istnienia sprawnej sieci transportowej w państwach kandydujących oraz jej połączenia z siecią zachodnioeuropejską. „Tak sprawna sieć transportową w obrębie Unii uważa się za żywotną dla europejskiej konkurencyjności, długofalowego wzrostu, zatrudnienia i poszanowania środowiska, tak też ma ona kluczowe znaczenia dla państw kandydujących, aby mogły rozwijać autentycznie konkurencyjną gospodarkę spełniając wymagania i wykorzystując możliwości jednolitego rynku”, mówił Neil Kinnock.

W ramach programu powołanego pod akronimem TINA (transport infrastructure needs assessment - ocena potrzeb w zakresie infrastruktury transportu) rozpoczęto prace nad określeniem priorytetów i przedsięwzięć o wspólnym znaczeniu oraz analizę ich ekonomicznej wykonalności. Pierwszy zarys nowej sieci ma zostać opublikowany latem, zaś końcowy raport grupy wysokich rangą urzędników powołanej do nadzorowania całego procesu spodziewany jest w połowie roku 1999. (...)

Sednem inicjatywy jest koncepcja ogólnoeuropejskiego partnerstwa transportowego, która podkreśla, że wszystkie zainteresowane kraje, UE, rozmaite międzynarodowe instytucje finansowe, inwestorzy prywatni, pracodawcy i związkowcy mają rolę do odegrania w rozwijaniu nowych połączeń transportowych.

Jedną z największych przeszkód do pokonania jest finansowanie takich przedsięwzięć. Program PHARE przeznacza ok. 200 mln ECU rocznie na przedsięwzięcia transportowe - głównie na dziesięć wielofunkcyjnych korytarzy przecinających Europę Środkową. Dostępne są również kredyty z Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Komisja ma nadzieję, że uda się jej namówić program PHARE do współfinansowania konkretnych projektów wraz z międzynarodowymi organizacjami finansowymi. Ocenia się, że unowocześnienie dróg i kolei na tych dziesięciu szlakach tak by odpowiadały standardom zachodnim, nie biorąc nawet pod uwagę nowych połączeń, pochłonie 50 mld ECU - czyli niecały jeden procent całkowitego PKB krajów kandydujących w okresie następnych 15 lat. Uporanie się tylko z najbardziej pilnymi potrzebami w wybranych korytarzach mogłoby kosztować aż 20 mld ECU, co odpowiada mniej więcej jednej czwartej całkowitego rocznego budżetu Unii.

Zadaniem programu TINA jest nie tylko określanie i modernizacja głównych arterii transportowych, lecz również osiągnięcie interoperacyjności infrastruktury i zarządzania. To zaś wiąże się z koniecznością odpowiedniej standaryzacji specyfikacji technicznych, tak aby usługi pasażerskie i towarowe oparte na odmiennej technologii można było wykonywać, korzystając z jednej sieci infrastruktury, obejmującej cały kontynent. TINA stanowi więc uzupełnienie unijnych przepisów, dotyczących jednolitego rynku i zmierzających do zniesienia barier między państwami. (...)

Cel ten wymaga również likwidacji „wąskich gardeł”, zwłaszcza na przejściach granicznych, gdzie przestarzałe procedury celne i brak współpracy pomiędzy władzami po obydwu stronach granicy mogą prowadzić do poważnych opóźnień i frustracji. Spośród 86 inwestycji dotyczących infrastruktury, które finansowano od 1992 r., 53 były związane z przejściami granicznymi.

Kolejny kluczowy teren współpracy między dotychczasowymi i przyszłymi członkami Unii to badania naukowo-techniczne w dziedzinie transportu. W ramach programu badań UE, finansowanych jest ponad 20 projektów, w których uczestniczy co najmniej 30 różnych firm. Komisja pragnie, aby unijne firmy uczestniczyły w tych działaniach, które pomagają rozwijać alternatywną politykę transportową i bardziej energooszczędne technologie, umożliwiając przekazywanie wiedzy i know-how.

Powołując się na tak szeroki zakres działań, komisarz Kinnock i jego personel twierdzą, że przepisy nie mają szans właściwie funkcjonować w chwili przystąpienia państw kandydujących do Unii, jeżeli przygotowań nie rozpocznie się już teraz.

DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEJ KOMISJI OCHRONY PRZYRODY W KONINIE

Wojewoda Koniński utworzył Wojewódzką Komisję Ochrony Przyrody z dniem 30 czerwca 1993 r. W jej skład weszli przedstawiciele następujących instytucji i zakładów przemysłowych: Sejmiku Samorządowego Województwa Konińskiego, Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego, Prokuratury Wojewódzkiej w Koninie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Lasów Państwowych, Stacji Badawczej Środowiska Instytutu Podstaw Inżynierii i Środowiska PAN, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Gospodarstwa Rybackiego w Gośławicach, Kopalni Węgla Brunatnego „Konin”, Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin, Huty Aluminium „Konin” oraz organizacji społecznych: Ligi Ochrony Przyrody, Polskiego Związku Wędkarskiego i Polskiego Związku Łowieckiego.

Przewodniczącym Komisji została wybrana pani Julita Tanaś, a po jej ustąpieniu - pan Marian Jacolik.

W trakcie trwania pierwszej kadencji Komisja odbyła 12 posiedzeń. Wśród omawianych zagadnień do najważniejszych zaliczyć należy m.in. opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego z zakresu ochrony przyrody, rozporządzenia w sprawie utworzenia pierwszego w województwie parku krajobrazowego (mającego obejmować najmniej zmieniony działalnością człowieka fragment doliny Warty między Ślugocinem a Pyzdrami - Nadwarciański Park Krajobrazowy - co nastąpiło 19 października 1995 r.), nowych pomników przyrody i wniosków o utworzenie nowych rezerwatów przyrody [„Sokółki” (240,00 ha), „Pustelnik” (100,25 ha) i „Bieniszew” (144,40 ha)], mających wraz z istniejącym rezerwatem „Mielno” chronić Puszczę Bieniszewską - najcenniejszy kompleks leśny województwa. Rezerваты te zostały zatwierdzone decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w latach 1996-97. Ponadto w omawianym okresie poddano ocenie: aktualny stan ochrony przyrody na terenie województwa, postęp prac nad inwentaryzacją przyrodniczą najcenniejszych jego obszarów, projektowanych inwestycji proekologicznych oraz sposobu i zakresu ich dofinansowywania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Koninie.

W związku z upływem pierwszej kadencji Wojewoda Koniński, z dniem 7 sierpnia 1997 r., powołał nowy jej skład. Podobnie jak poprzednio, do Komisji weszli m.in. przedstawiciele instytucji ustawowo zajmujących się ochroną przyrody oraz największych zakładów przemysłowych (reprezentujących głównie sektor paliwowo-energetyczny), najsilniej w województwie oddziałujących na stan środowiska przyrodniczego regionu.

W swojej dotychczasowej, dość krótkiej, historii Wojewódzka Komisja Ochrony Przyrody w Koninie odbyła już 5 posiedzeń, w tym dwa wyjazdowe.

Na inauguracyjnym posiedzeniu w dniu 28 sierpnia 1997 r. członkowie Komisji na przewodniczącego wybrali pana Krzysztofa Musiałę, pełniącego funkcję dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Koninie.

Do najważniejszych dotychczasowych osiągnięć Komisji zaliczyć należy pozytywne zaopiniowanie wyników i przebiegu prac dokumentacyjno-badawczych, prowadzonych w związku z opracowaniem planu ochrony najstarszego w województwie rezerwatu przyrody „Mielno”, jak również zaakceptowanie projektów wniosków dotyczących utworzenia trzech nowych rezerwatów przyrody, tj.: „Kozia Góra”, „Wielniakowy Mszar” i „Ciświckie Bagna” o łącznej powierzchni 321,36 ha. Poza tym zajmowano się także oceną realizacji programu zwiększania lesistości, realizacją inwestycji proekologicznych finansowanych przez WFOŚiGW w Koninie, projektem zagospodarowania turystycznego obszaru przyszłego Powidzkiego Parku Krajobrazowego oraz funkcjonowaniem i prowadzoną działalnością Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego.

Do końca bieżącego roku WKOP planuje dokonać oceny tegorocznych zalesień gruntów porolnych, prowadzonej gospodarki łowieckiej oraz sposobu zagospodarowywania odpadów, a także zapoznać się z wpływem funkcjonowania zbiornika zaporowego „Jeziorsko” na stan środowiska przyrodniczego doliny Warty w granicach województwa. Zaopiniowane zostaną także projekty rozporządzeń, dotyczące pomników przyrody, użytków ekologicznych oraz w sprawie utworzenia Powidzkiego Parku Krajobrazowego.

TOMASZ KALETA

II Szkoła Letnia

HODOWLA ZWIERZĄT W OGRODACH ZOOLOGICZNYCH

Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu zorganizowało **Drugą Szkołę Letnią** (3 - 13 sierpnia 1998 r.) dla studentów szkół wyższych i pracowników zoo, w zakresie **HODOWLI ZWIERZĄT W OGRODACH ZOOLOGICZNYCH**.

Szkołę Letnią wraz z zajęciami na terenie zoo poprowadzili doświadczeni specjaliści z zakresu zoobiologii. Szkołę zainicjował i nią kierował dr

Jan Śmiełowski. Tematyka kursu obejmowała 21 różnych zagadnień m.in. z dziedziny:

- rozrodu i pielęgnacji zwierząt,
- hodowli zwierząt dzikich i zasad ich żywienia,
- immobilizacji, inseminacji i transplantacji zarodków dzikich zwierząt,
- różnych systemów ekspozycji i zasad funkcjonowania wybiegów oraz pomieszczeń,

- europejskich standardów i norm utrzymywania dzikich zwierząt wg EAZA,

- obiektów hodowlanych oraz podstaw ich projektowania w zoo.

Zajęcia w formie wykładów i konsultacji odbywały się codziennie z godziną przerwą obiadową. Dwa dni kursu przeznaczono na zajęcia terenowe w zoo: jeden w Ogrodzie Zoologicznym przy ul. Krańcowej, drugi w Ogrodzie Zoologicznym przy ul. Zwierzynieckiej.

(red.)

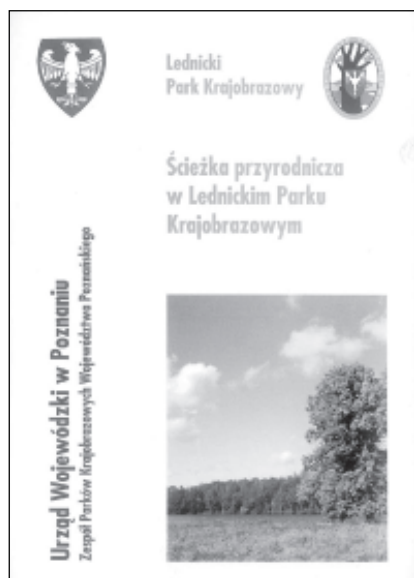
CZYTAĆ WARTO...

Tytuł*: Ścieżka przyrodnicza w Lednickim Parku Krajobrazowym

Autorzy: Beata Raszka, Maria Chojnacka

Wydawca: Urząd Wojewódzki w Poznaniu na zlecenie Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Poznańskiego

Redakcja serii: Ferdynand Szafrąński - wojewódzki konserwator przyrody w Poznaniu, Janusz Łakomiec - dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Poznańskiego

W bogato ilustrowanej rycinami publikacji, autorki prezentują ścieżkę przyrodniczą liczącą ok. 7 km. Przebiega ona przez mniej znaną, północną część Lednickiego Parku Krajobrazowego. Rozpoczyna się i kończy w Waliszewie, prowadząc przez Dziećmiarki i Kamionek. Jest ona podzielona na 20 przystanków, podczas których autorki proponują uważne przyjrzenie się faunie i florze. „Dotychczas cały ruch turystyczny na obszarze Parku skupiał się wokół obiektów Muzeum (...) - pisze na wstępie M. Chojnacka. - Lokalizując ścieżkę przyrodniczą w oddalonej od Muzeum, niezwykle atrakcyjnej krajobrazowo, północnej części Parku, chcielibyśmy pokazać, że Lednicki Park Krajobrazowy to nie tylko historia i zabytki, ale także ciekawa przyroda”.

Publikacja zaopatrzona jest w dodatek z zadaniami dla ucznia.

**Publikacje są dostępne w Bibliotece Ekologicznej.*

Tytuł*: Formy ochrony przyrody w województwie poznańskim

Autorzy: Ferdynand Szafrąński, Teresa Kurek, Anna Dolecka

Wydawca: Urząd Wojewódzki w Poznaniu na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Poznaniu

W szesnastostronicowej broszurze, starannie wydanej, z barwnymi ilustracjami, czytelnik znajdzie definicje i przykłady różnych form ochrony przyrody na terenie województwa poznańskiego. Daje ona obraz ich przestrzennego układu w województwie poznańskim i w sąsiadujących województwach. Informacje przedstawione w tej publikacji (zestawione według stanu na 30 czerwca 1998 roku), dotyczą m.in. siedmiu parków krajobrazowych - Lednickiego, Sierakowskiego, im. gen. D. Chłapowskiego, Puszcza Zielonka, Promno, Żerkowsko-Czeszewskiego, Rogalińskiego - i zawierają daty ich powstania, powierzchnię, charakterystyki. W broszurze omówiono również inne formy ochrony przyrody, takie jak: park narodowy, rezerwat, obszar chronionego krajobrazu, ochrona gatunkowa, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

„Duże możliwości prawne ustanawiania różnych form ochrony przyrody daje ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody. Na terenie województwa poznańskiego możliwości te wykorzystuje się w coraz większym zakresie...” - czytamy we wstępie do publikacji.

Jest to pozycja ze wszech miar ciekawa dla wszystkich, którym bliskie są zagadnienia związane z ochroną przyrody.

18

WYSTAWY

URZEKAJĄCE
PIĘKNO
JAWY

dr Jan Śmiełowski
organizator wystaw

W dniach 27 maja - 10 lipca br., w siedzibie Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej odbyła się wystawa zatytułowana „Urzekające piękno Jawy w fotografii biologa i podróżnika Kajetana Gosławskiego”. Organizator wystawy - Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu - postawił sobie za cel przybliżenie młodzieży szkół podstawowych i średnich krajobrazu i klimatu tej malowniczej, egzotycznej wyspy.

Fot. Kajetan Gosławski

Na kolorowych fotografiach można było podziwiać największe kwiaty świata - rafflesie, ale nie tylko. Wszak lasy tropikalne to bogate skupisko roślin i zwierząt różnych gatunków. Kajetan Gosławski sfotografował też mieszkańców puszczy tropikalnej, dotarł nawet do dna czynnego krateru Tangkuban Prah - w krajobrazie Jawy dominują wulkany i większość z nich jest nadal aktywna.

Oprócz podziwiania egzotycznych fotogramów, można było wsłuchać się w odgłosy dżungli. Odtwarzane wprawdzie z kasety magnetofonowej i tak dostarczały wielu emocji. Uczniowie i licealiści mogli skorzystać również z nośników multimedialnych i wideofilmów.

Wystawa spełniła zamierzoną rolę. Organizatorom udało się bowiem pokazać nie tylko bogactwo lasów tropikalnych, ale przede wszystkim zaznaczyć jak ogromną rolę pełnią one w funkcjonowaniu klimatu na kuli ziemskiej.

A.K.

WIELKOPOLSKI PARK
KRAJOBRAZOWY

Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu zorganizowało nową wystawę pt. „Wielkopolskie Parki Krajobrazowe” w fotografii członków Związku Polskich Fotografików Przyrodniczych - Okręg Wielkopolski z siedzibą w Poznaniu, której zasadniczym celem jest pokazanie bogactwa i piękna przyrody. Kolorowe fotogramy ukazują najcenniejsze obiekty w następujących parkach: Lednickim, Sierakowskim, Pszczewskim, Rogalińskim, Gen. Żydyderygo Chłapowskiego i Puszcza Zielonka. Fotografie ukazują różnorodność rzeźby terenu naszego regionu. W krajobrazie parków dominują stare aleje, zadrzewienia śródpolne, oczka śródleśne, charakterystyczne jeziora rynnowe, a także ginące torfowiska wysokie.

Na bazie tej wystawy chcemy unaocnić dzieciom i młodzieży jaką rolę pełnią obszary objęte ochroną prawną dla zachowania przyrody ojczyznej. Pokazujemy, że istnieje możliwość przyjaznego obcowania człowieka z przyrodą na obszarze parków krajobrazowych. Walory tych terenów stanowią jeden z elementów uprawiania czynnej rekreacji w oparciu o istniejące ścieżki dydaktyczne. Ten aspekt przedstawiamy uczniom i licealistom przy pomocy nośników multimedialnych i wideofilmów. Ponadto przekazujemy informację, czym charakteryzuje się park narodowy i krajobrazowy, rezerwat przyrody a pomnik przyrody oraz użytek ekologiczny i obszar krajobrazu chronionego. Zakres informacji dostosowany jest do programów nauczania, zarówno w szkołach podstawowych, jak i ponadpodstawowych. Komisarzem wystawy jest Kuba Rejek.

RCEE zaprasza na wystawę wszystkich zainteresowanych oraz Szkoły i Licea w **poniedziałki, środy i piątki od godz. 10.00 do 17.00** a we **wtorki, czwartki i soboty od godz.**

Jezioro Miejskie w Puszczy Zielonke

Fot. Archiwum

10.00 do 15.00. Istnieje także możliwość zwiedzania wystawy w niedzielę dla grup po uprzednim zgłoszeniu i uzgodnieniu telefonicznym - (0-61) 852 41 39. W przypadku zainteresowania profesjonalnym oprowadzeniem po wystawie lub lekcją, RCEE prosi o wcześniejszy kontakt telefoniczny w celu uzgodnienia godziny i terminu.

Wystawa otwarta będzie **do 10 października 1998 roku.**

Jan Śmiełowski